

Miesten muistelmia lapsuusajan isähahmosta

Johanna Kantola & Auni Rousi

Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma

Kevätlukukausi 2022

Kasvatustieteiden laitos

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Kantola, Johanna & Rousi, Auni. 2022. Miesten muistelmia lapsuusajan isähahmosta. Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. 68 sivua + liitteet.

Tässä pro gradu -tutkielmassa selvitettiin miesten muistelmia heidän lapsuusajan isähahmostaan. Isähahmolla tarkoitetaan tässä ketä tahansa miespuolista henkilöä, joka on toiminut isän roolissa tutkimukseen osallistuneille miehille. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaiseksi miehet kertovat lapsuusajan isähahmonsensa sekä suhteensa häneen kulttuurisiin mieheysihanteisiin ja isyyismalleihin nähden. Lisäksi halusimme selvittää, millainen merkitys lapsuusajan isähahmolla kerrottiin olevan miehen omalle isyydelle.

Tutkimuksen aineisto koostui 23:n miehen kirjoitelmasta heidän lapsuuden ajan isähahmostaan ja omasta isyydestään. Kirjoittaneet miehet olivat iältään 30–85-vuotiaita isähahmoja. Tutkimuksen aineisto kerättiin laatimalla kirjoitelmapyyntö, jota jaettiin Facebookin puskaradioryhmissä, Reddit Suomi -sivustolla sekä Miessakit ry:n Facebookissa. Aineisto kerättiin kevään ja syksyn 2021 aikana. Tutkimuksen aineisto analysoitiin narratiivisin tutkimusmenetelmin.

Kertomusten pohjalta konstruointiin kolme tyyppitarinaa (Perinteinen Pekka lapsuusajan isähahmona, Etsiskelevä Esko lapsuusajan isähahmona ja Sitoutunut Simo lapsuusajan isähahmona). Näiden muodostamisessa hyödynnettiin aiemmissa tutkimuksissa esitettyjä kulttuurisia isyyismalleja. *Perinteisen Pekan* tyyppitarinassa on esimodernin mallin mukaisia isyyden piirteitä, jossa korostuu sukupuolittunut kotityöjako, isähahmon auktoriteetti ja kurinpito sekä isähahmon ja lapsen välinen etäinen suhde. *Etsiskelevän Eskon* tyyppitarina edustaa puolestaan modernia isyyismalleja, jossa painottuu osittain tasavertainen kotityöjako, isähahmon ja lapsen yhteiset tekemiset sekä ristiriitainen suhde lapsen kanssa. *Sitoutunut Simo* sen sijaan edustaa postmodernia isyyttä, jossa isähahmo osallistuu kotitöihin puolisonsa kanssa tasavertaisesti, on sitoutunut lastensa elämään ja lapsen ja isähahmon välinen suhde on avoin sekä läheinen. Isähahmon merkitys omalle vanhemmuudelle koettiin joko *käänteisenä* tai *myönteisenä esikuvana*. Ensimmäisessä miehet halusivat toimia toisin kuin isähahmonsensa ja pyrkiä itse parempaan vanhemmuuteen. Myönteisessä esikuvassa isähahmolta haluttiin omaksua arvoja ja kasvatismalleja omaan isyyteen.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että isähahmojen toiminnasta on löydettävissä eri ajanjaksojen kulttuuristen mieheys- ja isyyshanteiden piirteitä. Myös tämä tutkimus vahvisti, että isyys ja mieheys on ajassa ja paikassa muuttuvaa ja ne heijastavat aikansa ihanteita. Lisäksi tutkimustulokset osoittivat, että lapsuusajan isähahmo nähdään merkityksellisenä henkilönä miehen omalle vanhemmuudelle.

Asiasanat: isähahmo, isyys, vanhemmuus, muistelututkimus, narratiivisuus

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

1	JOHDANTO	4
2	MUUTOKSIA MIEHEYS- JA ISYYSIHANTEISSA	6
	2.1 Moninainen maskuliinisuus	6
	2.2 Isyyden kulttuuriset mallitarinat.....	9
3	SITOUTUNUT ISYYS JA ISÄHAHMON MERKITYS	13
	3.1 2000-luvun sitoutuneen isyyden ihanne.....	13
	3.2 Lapsuusajan isähahmon merkityksellisyys	16
4	TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	21
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	22
	5.1 Narratiivinen lähestymistapa.....	22
	5.2 Aineisto ja aineistonkeruu	23
	5.3 Aineiston analyysi	26
	5.4 Eettiset ratkaisut.....	31
6	TULOKSET	34
	6.1 Lapsuusajan isähahmot kulttuuristen isyys- ja mieheysmallien ilmentäjinä	35
	6.2 Lapsuusajan isähahmon merkitys miehen omassa isyydessä.....	41
7	POHDINTA	45
	7.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset.....	45
	7.2 Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimushaasteet	54
	LÄHTEET	59
	LIITTEET	69

1 JOHDANTO

Isyyttä ja sen merkitystä on alettu tutkia entistä enemmän 2000-luvulla (Eerola & Huttunen 2011; Huttunen 2014, Kolehmainen & Aalto 2004; McGill 2014; Park & Kwon 2019). Aiempina vuosikymmeninä vanhemmuustutkimukset keskittyivät pitkälti äitien näkökulmaan ja heidän merkityksellisyyteensä lastensa hyvinvoinnille (Mallers, Charles, Neupert & Almeida 2010, 1651–1652). Vielä 2000-luvulle tultaessa oli varsin vähän tietoa isän osallistumisen merkityksestä lapsen elämään. Tutkimuksia oli niukasti esimerkiksi siitä, miten perheessä olleet roolimalit, kotitöiden jako ja vanhempien väliset vastuut ovat yhteydessä siihen, millaisena pojat näkevät isyyden aikuisuudessa. (Cabrera, Tamis-LeMonda, Bradley, Hoffert & Lamb 2000, 131.) Vaikka isyys on noussut tutkimuksen kohteeksi enenevässä määrin 2000-luvulla, yhä suurin osa vanhempaintutkimuksista koskee äitejä (Cabrera 2020, 134). Kuitenkin 2000-luvun isyystutkimukset ovat osoittaneet, että lapsuusajan isällä tai isähahmolla on suuri merkitys lapsen elämään ja tulevaisuudessa hänen omaan vanhemmuuteensa (Dick 2011; Guzzo 2011; Jones & Mosher 2013; Pedersen 2012; Pleck 2007; Roberts, Coakley, Washington & Kelley 2014). Toisaalta aihetta on tutkittu vain vähän aikuisten lasten näkökulmasta.

Sekä isyys että maskuliinisuus ovat dynaamisia eli ajassa ja paikassa muuttuvia (Coles 2009, 30; 33; Dick 2011, 108; Jewkes ym. 2015, 113). Toisin sanoen eri kulttuureissa ja eri aikoina on arvostettu tietynlaista isyyttä ja miehisyyttä (Kekäle & Eerola 2014; Kolehmainen & Aalto 2004; Sriram & Navalkar 2012, 207). Näin ollen maskuliinisuus ei tarkoita kaikille miehille samaa, vaan se muovautuu sen mukaan, miten se ymmärretään ja koetaan, sekä miten sitä toteutetaan (Coles 2009, 33). Myöskään isyys ei ole käsitteenä eikä ilmiönä yksiselitteinen, sillä biologisen isyyden lisäksi on monia muitakin tapoja olla isä (Eerola 2009, 15; Huttunen 2001, 57). Tilanteesta ja tarkastelunäkökulmasta riippuen isäksi voidaan määrittää lapsen biologinen isä tai juridinen isä, kuten adoptioisä. Isäksi

voidaan määrittää myös lapsen sosiaalinen tai psykologinen isä. Hän voi olla esimerkiksi isäpuoli, joka asuu lapsen kanssa, tai jokin muu henkilö, kuten kummit, jonka lapsi kokee omaksi isäkseen. (Huttunen 2001, 57–64; Kolehmainen & Aalto 2004, 15.) Tässä tutkimuksessa käytämme termiä ”isähahmo”, sillä pyrimme huomioimaan kaikki miespuoliset henkilöt, jotka ovat toimineet tutkimukseen osallistuneille miehille isän roolissa. Emme käytä termiä ”isä”, koska emme tahdo korostaa biologisen isyyden merkitystä tärkeimpänä tekijänä isyydessä.

2000-luvun ihanteeksi nousseella sitoutuneella isyydellä viitataan isän aktiiviseen mukana olemiseen lapsensa elämässä sekä isän ja lapsen väliseen myönteiseen emotionaaliseen suhteeseen (Mykkänen & Eerola 2013, 18). Isän sitoutuneisuuden astetta voidaan tarkastella myös sen kautta, asuuko isä lapsensa kanssa, osallistuuko hän hoidollisiin tehtäviin tai antaako hän taloudellista tukea (Guzzo 2011; Marks & Palkovitz 2004; Sriram & Navalkar 2012). Isän sitoutumisen merkitys pohjautuu sen monipuolisiin myönteisiin vaikutuksiin isän, lapsen ja parisuhteen hyvinvoinnille (Mykkänen & Eerola 2013, 17–18). Isän sitoutuneisuudella on todettu olevan myönteinen yhteys esimerkiksi lapsen psyykkiseen hyvinvointiin, myöhempään koulumenestykseen ja akateemisiin taitoihin (ks. Baker, Kainz & Reynolds 2018, 1247; Jones & Mosher 2013; McMunn, Martin, Kelly & Sacker 2017; Mykkänen & Eerola 2014; Perales & Baxter 2019).

Tämän pro gradu -tutkielman tarkoituksena on selvittää miesten muistelmia heidän lapsuusajan isähahmostaan. Tutkimuksemme tavoitteena on tutkia, esiintyykö miesten isyyuskertomuksissa kulttuuristen mallitarinoiden mukaisia isyys- ja mieheysihanteita. Lisäksi haluamme saada tietoa siitä, millainen merkitys lapsuusajan isähahmolla kerrotaan olevan miehen omassa vanhemmuudessa. Tämän laadullisen tutkimuksen aineistona toimii 23:n miehen kirjoitelmat heidän lapsuudenajan isähahmostaan ja hänen merkityksellisyydestään. Aineiston analyysissä käytetään narratiivista lähestymistapaa. Tässä tutkimuksessa saatuja tietoja voidaan hyödyntää miesten vanhemmuuden tukemisessa ja varhaiskasvatuksen kentällä isähahmojen kanssa toteutettavassa kasvatusyhteistyössä.

2 MUUTOKSIA MIEHEYS- JA ISYYSIHANTEISSA

Niin maskuliinisuuden kuin isyydenkin katsotaan olevan sosiaalisesti, kulttuurisesti ja historiallisesti muotoutuvaa (Coles 2009, 30; Dick 2011, 108). Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että eri aikoina ja eri kulttuureissa korostetaan erilaisia mieheysihanteita ja isärooleja (Kekäle & Eerola 2014; Kolehmainen & Aalto 2004; Sriram & Navalkar 2012, 207). Kolehmaisen ja Aallon (2004, 13) mukaan isyys on yksi tapa määrittää mieheyttä. Isyysihanteiden katsotaankin olevan yhteydessä myös maskuliinisuuden ihanteiden muutoksiin (Farstad & Stefansen 2015, 55). Maskuliinisuutta on myös pidetty feminiinisuuden vastakohtana ja niiden on ajateltu syntyvän biologisesti (Kekäle 2007, 62). Useissa tutkimuksissa maskuliinisuutta ja mieheyttä käytetään synonyymeina toisilleen (Kekäle 2007, 50), kuten myös tässä tutkimuksessa.

2.1 Moninainen maskuliinisuus

Connell (1995; 2000) jakaa maskuliinisuuden neljään eri tyyppiin. Näitä ovat hegemoninen maskuliinisuus (*hegemony*), alistettu maskuliinisuus (*subordination*), myötämielinen maskuliinisuus (*complicity*) sekä marginaalinen maskuliinisuus (*marginalization*) (Connell 1995, 76–81; Connell 2000, 10). *Hegemonisella maskuliinisuudella* tarkoitetaan sen hetkisessä ajassa ja paikassa yleisesti hyväksyttyä maskuliinisuuden muotoa, joka määrittää käsityksiä normatiivisista miehenä olemisen tavoista (Connell 1995, 77; Connell & Messerschmidt 2005, 832). Jewkesin ja kumppaneiden (2015, 113) sekä Jokisen (2000, 217) mukaan hegemoniseen maskuliinisuuteen liittyy erinäiset mieheyden ideaalin odotukset, joita ovat muun muassa valta, voima, menestys, tunteiden hallinta sekä heteroseksuaalisuus.

Hegemoninen maskuliinisuus erottaa hallitsevassa asemassa olevat ja kulttuuristen ihanteiden mukaisesti elävät miehet muista miehistä (Coles 2008, 233). Colesin (2008, 235; 237) mukaan valtaosalla hegemonisen maskuliinisuuden kan-

nattajista on korkeampi sosioekonominen tausta, ja he hyötyvät itse maskuliinisuuden hierarkiasta. Jotkut hyötyvät omasta hegemonisesta asemastaan saamalla taloudellista pääomaa, kun taas toiset hyödyntävät sitä muiden miesten keskuudessa saaden sosiaalista hyväksyntää (Coles 2008, 235; 237). Connell (1995, 79) sekä Connell ja Messerschmidt (2005, 832) toteavat, että hegemonista maskuliinisuutta sellaisenaan toteuttavia miehiä on kuitenkin vähän. Tämä johtuu osin siitä, että hegemonisen maskuliinisuuden rajat ovat tiukat, jolloin harva mies täyttää sen kriteerit (Coles 2008, 233).

Perinteisesti hegemoninen maskuliinisuus on ylläpitänyt patriarkaalisia arvoja, joiden mukaisesti miehillä on hallitseva valta-asema naisiin nähden (Connell & Messerschmidt 2005, 832; Eerola & Kuosmanen 2011, 213; Hearn 2012, 594). Connellin ja Messerschmidtin (2005, 832) mukaan erityisesti 1980-luvulla hegemonisessa maskuliinisuudessa oli kyse yleisesti hyväksytyistä käytännöistä, ei ainoastaan miehiin kohdistetuista rooli- ja identiteettidotuksista. Näihin nojaten hegemoninen maskuliinisuus on oikeuttanut ja sallinut ideologiansa mukaisesti naisten alistamisen (Connell & Messerschmidt 2005, 832).

Hegemoninen maskuliinisuus aiheuttaa myös jännitteitä miesten välille, jotka edustavat eri maskuliinisuuksia (Coles 2009, 33). Koska hegemoninen maskuliinisuus on kulloinkin hallitsevin maskuliinisuuden ilmentymä, sitä haastetaan monilla tavoin. Tämän vuoksi sen edustajat joutuvat puolustamaan omaa hegemonista asemaansa. (Coles 2008, 235.) Jokisen (2000, 217) mukaan väkivaltaa on saatettu käyttää ideaalin miehisyyden saavuttamiseksi, vaikka se ei ole hyväksyttävää. Sen sijaan Connellin ja Messerschmidtin (2005, 832) mukaan hegemoniaa ei ole suoraan yhdistetty väkivallan käyttöön, vaikka sen edistämistä on saatettu tukea voimakeinoin.

Alistettu ja marginaalinen maskuliinisuus eroavat hegemonisesta maskuliinisuudesta (Connell 1995, 80; Connell & Messerschmidt 2005, 832). *Alistettu maskuliinisuus* liittyy miesryhmien välillä oleviin valtasuhteisiin, jotka näyttäytyvät Connellin (1995, 78) mukaan esimerkiksi eri seksuaaliryhmien välillä. Alistainen maskuliinisuus näyttäytyy myös esimerkiksi kielessä, kuten sanoissa: mamman-

poika, nörtti ja nynny (Connell 1995, 79). *Marginaaliseen maskuliinisuuteen* kuuluvat kaikki muut maskuliinisuudet, jotka eroavat hegemonisesta maskuliinisuudesta. Näitä ovat esimerkiksi yhteiskuntaluokan tai etnisen taustan perusteella eroavat maskuliinisuudet. (Connell 1995, 80; Jokinen 2000, 220.) Sekä alistetun että marginaalisen maskuliinisuuden edustajat vastustavat ja haastavat hallitsevaa hegemonista maskuliinisuutta neuvottelemalla maskuliinisuuttaan uudelleen (Coles 2008, 238; Jokinen 2000, 220).

Myötämielisellä maskuliinisuudella Connell (1995, 79–80) viittaa niihin maskuliinisuuden ryhmiin, jotka hyötyvät hegemonisen maskuliinisuuden olemassaolosta, vaikka eivät itse edusta sitä. Tällöin miehet saavat niin sanotun patriarkaalisin osingon, joka voi olla esimerkiksi korkeampi palkka ja parempi yhteiskunnallinen asema (Connell 1995, 79–80; Eerola & Kuosmanen 2011, 213). Connellin (1995, 79–80) mukaan suuri osa miehistä kuuluu myötämielisen maskuliinisuuden edustajiin, jotka arvostavat esimerkiksi vaimoaan ja äitiään, silti nauttien hegemonisen maskuliinisuuden heille mahdollistamista eduista.

Colesin (2009, 30) mukaan Connellin (1995, 2000) tapa luokitella maskuliinisuudet hegemoniseen sekä sen alistamiin ja syrjäyttämiin maskuliinisuuksiin on puutteellinen, sillä se keskittyy vain rakenteelliseen tasoon, eikä huomioi yksilön omaa koettua maskuliinisuutta. Tämän vuoksi Coles (2008, 2009) on hyödyntänyt myös Bourdieun (1977; 1984) käsitteitä pääoma, habitus ja kentät, täydentääkseen Connellin (1995, 2000) maskuliinisuuksien luokittelua. Yhdistämällä Bourdieun työ Connellin hegemonisen maskuliinisuuden käsitteeseen saadaan teoreettinen malli, joka kuvaa, kuinka miehet neuvottelevat maskuliinisuudestaan elämänsä aikana useilla erilaisilla sosiaalisilla kentillä. Lisäksi se kuvaa valtasuhteita, jotka keskittyvät hallitsevien ja alisteisten miesryhmien välillä ilmeneviin pääomiin ja jännitteisiin. (Coles 2009, 33–34.)

Coles (2008) käyttää termiä *mosaiikkimaskuliinisuus* (*mosaic masculinity*) kuvaamaan miesten neuvottelua maskuliinisuudestaan. Miehet yhdistelevät keskenään sellaisia hegemonisen maskuliinisuuden piirteitä, joita heillä itsellään on mahdollisuus toteuttaa. Tämän tarkoituksena miehillä on löytää ne tekijät, jotka

heidän mielestään määrittävät mieheyttä, hyödyntääkseen niitä maskuliinisuuk-sien alakentillä hallitsevan maskuliinisuuden saavuttamiseksi. (Coles 2008, 238; 246.) Tällainen maskuliinisuus on kuin mosaiikki, jossa yhteensopimattomat pa-laset asetetaan yhtenäiseksi kuvioksi (Coles 2008, 238). Mosaiikkimaskuliinisuusdet ovat yksilöllisiä, mutta ne kuitenkin perustuvat hegemonisen maskuliinisuusden määritelmille. Tukemalla hegemonisen maskuliinisuuden piirteitä oman asemansa parantamiseksi, mosaiikkimaskuliinisuuden kannattajat vastustavat samalla muita alistettuja maskuliinisuuksia. (Coles 2008, 238–239.)

Kulttuuriset käsitykset miehistä ja miehisyydestä ovat myös yhteydessä isyyssäskytyksiin (Eerola 2009, 15; Kekäle & Eerola 2014, 25). Finnin ja Henwoodin (2009, 554) tutkimuksen miehet kokivat, että isyys on feminiinisoitumassa. Tällä he tarkoittivat sitä, että nykyään 2000-luvulla myös miesten sallitaan olevan lem-peitä ja hoivaavia. Monet isät kokivat tämän muutoksen positiivisena mahdolli-suutena päästää irti tarpeettomasta maskuliinisuudesta. (Finn & Henwood 2009, 554.) Myös Connell (1995, 199) on kuvannut länsimaisen maskuliinisuuden peh-menemisen kautta tapahtunutta maskuliinisuuden murrosta. Tänä päivänä he-gemonisen maskuliinisuuden saavuttamiseen ei enää riitä se, että mies on tavoit-teellinen, urakeskeinen, rationaalinen ja kurinalainen (Johansson & Klinth 2008, 58). Sen sijaan miehisyyden ja naisellisuuden eroja kyseenalaistetaan, jonka vuoksi nykyinen maskuliinisuuskuva on tasa-arvoisempi ja sukupuolineutraa-limpi kuin perinteinen näkökulma maskuliinisuuteen (Eerola 2015, 21; Kekäle 2007, 52). Kekäle (2007, 52) puhuukin postmodernista miehisyyuskuvasta, jonka mukaan miehisyyden tulisi toteutua kunnioittavana, osallistuvana, läheisenä ja hoivaavana. Ilman tätä maskuliinisuudessa tapahtunutta muutosta, ei välttä-mättä olisi kertomuksia sitoutuneista ja hoivaavista isistä (Eerola 2015, 21).

2.2 Isyyden kulttuuriset mallitarinat

Kekäle (2007, 38–39) kuvaa isyyden kulttuurisia mallitarinoita nimillä *esimoderni*, *moderni* sekä *postmoderni* isyyssmalli. Kulttuuriset mallitarinat kuvaavat kulttuu-rin arvoja sekä normeja, joiden avulla ihmiset luovat merkityksiä, ja joiden kautta

yritetään ymmärtää elämää (Elliott 2005, 46). Lisäksi kulttuuriset mallitarinat vaikuttavat yksilön kerrontaan, sillä ne pitävät sisällään kulttuurin moraalijärjestyksen (Tannen 2008). Kekäleen (2007) esittelemien isyysmallien kautta voidaan tarkastella isyydessä ja isän rooleissa tapahtuneita muutoksia. Lisäksi ne kuvaavat, miten isyyteen suhtaudutaan ja millaisena isyyden merkitys nähdään tiettyinä aikakausina. (Kaukinen, Eerola & Eskola 2018, 95.)

Esimodernissa isyysmallissa isä nähdään etäisenä perheenpäänä, jolla on auktoriteetti ja valta niin perheen lapsiin kuin äitiinkin. Isän ja äidin roolit perheessä eivät siis ole tasavertaiset. (Huttunen 2001, 83; Häggman 1994, 136–138; Kekäle 2007, 40; 54; Kekäle & Eerola 2014, 21.) 1950- sekä 1960-luvuilla miehet eivät osallistuneet juurikaan hoivatyöhön, vaan he tekivät niin sanottuja ”miesten töitä” kotipiirissä maatalouden parissa. Tuolloin ajateltiin, että mies hoivaajana ei ole miehekäs. (Kekäle 2007, 40; 54; Kekäle & Eerola 2014, 27.) Äidin tehtäviin sen sijaan kuuluivat lastenhoito ja kotityöt, kuten siivoaminen ja ruoan laittaminen (Kekäle & Eerola 2014, 21; 26–27). Esimodernissa isyysmallissa isän suhde lapsiinsa oli emotionaalisesti etäinen, vaikka isä olikin kotipiirissä fyysisesti läsnä. Suhteessa näyttäytyi pelonsekaista kunnioitusta, mikä vaikutti suhteen etäisyyteen. (Kekäle 2007, 40–41.)

Modernissa isyysmallissa isä on etäinen perheenpää, joka hoitaa perheen elättämisen, tekemällä töitä kodin ulkopuolella. Sen sijaan perheen äidin tehtävät ovat samankaltaisia kuin esimodernissa mallissa eli hänen tehtävänsä on hoitaa lapsia ja kotia. (Kekäle 2007, 40–41; Kekäle & Eerola 2014, 21.) Teollistumisen myötä miehet lähtivät yhä useammin tekemään töitä kaupunkiin, jolloin isän rooli kotona muuttui. Esimerkiksi Yhdysvalloissa 1900-luvun jälkimmäisellä puoliskolla isät lähtivät etsimään töitä kodin ulkopuolelta kantaakseen taloudellisen vastuunsa perheen elättäjänä. Tällöin vastuu kodin ja lasten hoidosta jäi äidille. (Cabrera ym. 2000, 127.) Koska isä teki töitä muualla kuin kotona, ja hän oli fyysisesti poissa, isän ja lapsen suhde jäi usein etäiseksi (Kekäle & Eerola 2014, 21).

Koska esimodernissa ja modernissa mallissa isän roolit ovat hyvin samankaltaisia, ne voivat sekoittua keskenään (Kekäle & Eerola 2014, 22). Esimodernissa ja modernissa mallissa korostuu isän maskuliinisuus ja äidin naisellisuus (Eerola & Huttunen 2011, 214). Esimodernissa ja vielä osittain modernissa mallitarinassa miesten sitoutuminen isyyteen sekä lasten hoivaaminen, nähtiinkin mieheyden menettämisenä (Kekäle 2007, 54). Isän ja äidin roolit eivät siis olleet tasavertaiset (Kaukinen ym. 2018, 95). Eerola (2009, 16; 24) puhuukin tästä samasta ilmiöstä yleisesti termillä perinteinen isyyismalli. Perinteisessä isyyismallissa isä huolehtii perheen elättämisestä ja äiti kodin sekä lasten hoitamisesta. Isän rooli kotona on olla enemmän äidin apulainen kuin itsenäinen vanhempi. (Eerola 2009, 24; McGill 2014, 1090.)

Perinteisiä isyyismalleja alettiin kyseenalaistaa niiden jäykkien ja sukupuolittuneiden roolien vuoksi (Korhonen 1999, 81–82). *Postmodernissa isyyismallissa* sekä äiti että isä käyvät töissä ja perheen taloudellinen vastuu jakautuu yhä useammin isän ja äidin välillä. Toisin sanoen tässä mallissa on ominaista se, että isä toimii tasa-arvoisena vanhempana äidin kanssa. (Eerola & Huttunen 2011, 222; Huttunen 2001, 72; Kekäle 2007, 40; 43; Kekäle & Eerola 2014, 22.) Nykyään Euroopassa kahden elättäjän malli onkin yleinen (O'Brien & Moss 2010, 554). Kun molemmat vanhemmat alkoivat käydä töissä, perheissä tuli pohtia, kuka hoitaa lapsia ja miten kotityöt jaetaan (Kekäle & Eerola 2014, 22). Tällöin mukaan astui jaettu vanhemmuus, jolla Huttunen (2001, 75) tarkoittaa äidin ja isän tasapuolista vastuunottoa sekä perheen elättämisestä että kodin ja lasten hoidosta. Postmodernissa mallissa painottuukin sukupuoliroolien monimuotoisuus (Eerola & Huttunen 2011, 214). Näin ollen perinteisesti ajateltu miehisuus ja isyys alkoivat muuttua, sillä jaettu vanhemmuus kyseenalaisti perheissä olleet sukupuolittuneet roolijaot (Kekäle & Eerola 2014, 28–30).

Vaikka miehen ja naisen roolit ovat muuttuneet jaetun vanhemmuuden arvostuksen myötä, jaettu ja tasa-arvoinen vanhemmuus ei kuitenkaan toteudu kaikissa perheissä ihanteiden mukaisesti. Yhä joitain vanhempien vastuita ja velvollisuuksia jaetaan isän ja äidin töihin. (Eerola 2014, 310; 321; Eerola, Närvi, Terävä & Repo 2021, 128.) Tutkimuksissa on esimerkiksi näyttäytynyt, että joissain

perheissä äideillä on yhä ensisijainen vastuu perheen kotitöistä, vaikka isä osallistuisikin lastenhoitoon (Johansson & Klinth 2008, 57–58). Jaetun vanhemmuuden toteutumiseen voivat vaikuttaa muun muassa perheen taloudellinen tilanne sekä perhevapaiden käyttäminen (Kekäle & Eerola 2014, 30–31; McGill 2014, 1104). Tutkimuksissa onkin havaittu, että toisinaan miehet kokevat, että taloudelliset seikat ovat este vanhempainvapaalle jäämiselle (Närvi 2018, 18; Salmi, Lammi-Taskula & Närvi 2009, 16–18).

3 SITOUTUNUT ISYYS JA ISÄHAHMON MERKITYS

Suomessa ja muissakin länsimaissa 2000-luvulla pääsi valloilleen sitoutuneen isyyden ihanne, joka määrittää vielä tänäkin päivänä isänä olemista (Henwood & Procter 2003; Huttunen 2014; Kekäle & Eerola 2014; Mykkänen & Eerola 2013; 2014). Nykyihanteiden mukaisesti miesten odotetaan olevan tasa-arvoisia kumppaneita vanhemmuudessa ja lastenhoidossa (Henwood & Procter 2003, 343; McGill 2014, 1089–1090). Lisäksi miehiltä odotetaan isyyteen sitoutuneisuutta, johon kuuluu muun muassa lapsen hyvinvoinnista huolehtiminen (Kay 2007, 70; Morman & Floyd 2006; Pedersen 2012, 235; Sriram & Navalkar 2012, 229). Sitoutuneen isyyden ihanne kuvastaa aikansa käsitystä hyvästä isästä: hän osallistuu lapsensa elämään aktiivisesti ja on kiinnostunut luomaan myönteisen ja emotionaalisesti läheisen suhteen lapseensa (Morman & Floyd 2006, 117; Mykkänen & Eerola 2013, 18). Tutkimusten mukaan sillä, miten sitoutunut mies on isyyteensä, on merkitystä lapsen kasvun ja hyvinvoinnin näkökulmasta suoraan, epäsuoraan ja välillisesti (Cabrera ym. 2000, 130; Pleck 2007, 197). Sitoutuneella isyydellä on todettu olevan myönteisiä seurauksia lapsen elämään ja kehitykseen. Sitoutunut isä lisää esimerkiksi lapsen sosiaalista, kognitiivista sekä emotionaalista kykyä. (Huttunen 2014, 185; Mykkänen & Eerola 2014, 50–51.) Täten isähahmolla voidaan nähdä olevan merkityksellinen rooli lapsensa elämässä.

3.1 2000-luvun sitoutuneen isyyden ihanne

Tutkimusten mukaan isien vanhempainvapaiden käyttö on lisääntynyt Suomessa 2000-luvun, erityisesti 2010-luvun, aikana (Närvi 2018, 15; Salmi ym. 2009, 16). 2000-luvulla onkin tavallista, että isät pitävät heti lapsen synnyttyä isyysvapaita (Lammi-Taskula 2017, 103). On havaittu, että isyys- ja vanhempainvapaiden aikana isät pääsevät osallistumaan lastenhoitoon sekä tutustumaan lapsensa syvemmin, luoden läheisen tunnesuhteen häneen. Lisäksi niiden aikana isä voi löytää itselleen hyvän tavan toteuttaa isyyttään. (Lammi-Taskula 2017, 95;

101; 103–105.) Suomessa tulee voimaan elokuussa 2022 perhevapaaudistus, jonka tarkoituksena on muun muassa lisätä vanhempien välistä tasa-arvoa erityisesti vanhempainvapaiden jakautumisen suhteen (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022).

Tutkimusten mukaan isyyysvapaiden pitäminen saa isät sitoutumaan enemmän lapsensa elämään (Petts & Knoester 2018, 1158). Mykkäsen ja Eerolan (2013, 18) mukaan sitoutuneella isyydellä tarkoitetaan miehen omistautumista isyyteensä, joka näkyy saatavilla olemisena, ajan viettämisenä lapsen kanssa sekä emotionaalisen suhteen muodostamisena omaan lapseen (ks. myös Morman & Floyd 2006; Mykkänen & Eerola 2014). Eerolan (2014, 315) tutkimuksessa isät näkivät läsnäolon olevan fyysistä, emotionaalista ja psykologista sitoutumista lapseen, ja sen nähtiin rakentuvan aktiivisen osallistumisen kautta.

Isän sitoutumista ja osallistumisen astetta voi määrittää se, asuuko isä lapsensa kanssa (Guzzo 2011, 270; McWayne, Downer, Campos & Harris 2013, 911). Jonesin ja Mosherin (2013, 9) tutkimuksessa selvisi, että lastensa kanssa asuvat isät kokevat olevansa hyviä isiä, ja he ovat sitoutuneempia kuin ne isät, jotka eivät asu lastensa kanssa. Toisaalta tuoreempi tutkimus osoittaa, että myös isät, jotka eivät asu lapsensa kanssa samassa taloudessa, voivat olla sitoutuneita ja täten edistää lapsensa hyvinvointia. Tällöin isän sitoutuneisuus näyttäytyy esimerkiksi kiinnostuksena lapsen asioihin, äidin tukemisena sekä taloudellisen tuen antamisena. (Parkes, Chambers & Buston 2021, 362–363; 369.) Onkin esitetty, että isän sitoutumista lapseensa tulisi tarkastella myös isän antaman taloudellisen tuen kautta (Christiansen & Palkovitz 2001, 86; 101; Sriram & Navalkar 2012, 229).

Tutkimuksissa on havaittu, että isät viettävät enemmän aikaa kotona lapsen syntymän jälkeen kuin ennen vanhemmaksi tuloa (Närvi 2018, 15; Salmi ym. 2009, 16). Farstad ja Stefansen (2015, 65) saivat tutkimuksessaan selville, että miehet alkavat osallistua lastenhoitoon enemmän vasta sitten, kun lapsi osaa jo puhua ja kävellä. Hookin ja Wolfen (2012, 432) Yhdysvaltoihin, Iso-Britanniaan, Saksaan ja Norjaan sijoittuneen tutkimuksen mukaan isät käyttävät enemmän ai-

kaa lasten hoitamiseen ja heidän kanssansa olemiseen viikonloppuisin kuin arkiisin. Lisäksi viikonloppuisin isät ovat enemmän yksin lapsen kanssa kuin viikolla (Hook & Wolf 2012, 432).

Sitoutuneen isyyden piirteissä painotetaan hieman eri asioita eri puolilla maailmaa. Mykkäsen ja Eerolan (2013, 26) tutkimuksessa haastatellut suomalaiset miehet näkivät, että sitoutuneisuudella on yhteys hyvään isyyteen. Sen sijaan Sriramin ja Navalkarin Intiaan sijoittuvassa tutkimuksessa (2012, 224) äidit pitivät isän sitoutuneisuutta tärkeämpänä isän ominaisuutena kuin isät itse. Isät puolestaan painottivat ohjaajana ja mentorina toimimista, mikä tarkoittaa esimerkiksi roolimallina olemista ja rajojen asettamista (Sriram & Navalkar 2012, 215–218; ks. myös Roberts ym. 2014, 4). Henwoodin ja Procterin (2003, 343) tutkimukseen osallistuneet yhdysvaltalaiset miehet kuvasivat hyvää isyyttä myös ymmärtäväisyyden, kannustavan asenteen ja helposti lähestyttävyyden kautta. Nämä ovat myös sitoutuneen isyyden piirteitä.

Parkin ja Kwonin (2019) Etelä-Koreaan sijoittuvassa tutkimuksessa selvitettiin miesten näkemyksiä hyvästä isyydestä yhteydessä urheilun- ja vapaa-ajan kontekstiin. Miesten mukaan hyvä isyys rakentuu useista eri tekijöistä, kuten isän ja muun perheen vuorovaikutuksesta (Park & Kwon 2019, 1346). Lisäksi hyvää isyyttä tarkasteltiin suhteessa omien lasten kanssa vietettyyn aikaan sekä suhteessa hyvänä aviomiehenä olemiseen: hyvä aviomies osallistuu vanhemmuuteen ja kotitöiden tekemiseen (Park & Kwon 2019, 1346; 1353–1354). Lasten urheiluharrastuksiin osallistuminen on osoittautunut yhdeksi keinoksi täyttää sitoutuneelle isälle suunnattuja odotuksia (Kay 2007, 70; 80; Park & Kwon 2019, 1348; 1353; 1357). Myös Henwoodin ja Procterin (2003, 343) tutkimuksessa miehet näkivät hyvän isän osallistuvan aktiivisesti kotitöihin ja hänellä nähtiin olevan jaetut vastuut ja roolit kumppaninsa kanssa. Nämä hyvän isän piirteet liittyvätkin keskeisesti sitoutuneen isyyden sekä jaetun vanhemmuuden ihanteeseen.

McGillin (2014, 1089; 1091) mukaan isän tehtävissä on tapahtunut muutoksia viime vuosikymmeninä ja ne ovat ristiriidassa keskenään. Usein taloudellisen vastuun ajatellaan kuuluvan miehille, mutta samanaikaisesti heiltä odotetaan isyyteensä sitoutumista (Henwood & Procter 2003, 337; 343–345). Tämän vuoksi

joillain isillä voi olla epävarmuutta sen suhteen, millainen on hyvä isä (Park & Kwon 2019, 1353). Myös isät itse ovat kuvanneet kokevansa paineita, jos eivät pysty täyttämään ihanteiden asettamia vaatimuksia isän elättäjäroolin sekä sitoutuneen isäroolin ristitulessa (Henwood & Procter 2003, 346; 350). Jotkut miehet jopa tekevät enemmän töitä tultuaan isäksi (Astone, Dariotis, Sonenstein, Pleck & Hynes 2010, 10). Toisaalta joidenkin miesten kohdalla oman lapsen saaminen haastoi työn merkityksellisyyden, kun työn ohelle tulikin jotain merkityksellisempää (Henwood & Procter 2003, 346). Marks ja Palkovitz (2004, 115) painottavat, että isän toimiminen perheensä elättäjänä, ei kuitenkaan sulje pois sitä, etteikö mies voisi olla myös hyvä isä.

3.2 Lapsuusajan isähahmon merkityksellisyys

Lapsuusajan isähahmo näyttäytyy tutkimusten mukaan merkityksellisenä henkilönä lapselle niin lapsuudessa kuin myöhemmin aikuisuudessakin. Isähahmolla ja hänen sitoutuneisuudellaan ja osallisuudellaan on todettu olevan positiivinen merkitys lapsen kehitykselle ja oppimiselle (Pleck 2007, 198; Jones & Mosher 2013, 2; McWayne ym. 2013, 911). Lisäksi lapsuusajan isähahmon merkitys korostuu, kun lapsesta tulee itsestään vanhempi (Dick 2011, 107; 109–110). Guzzon (2011) mukaan on yleistä, että miehet tarkastelevat hyvää isyyttä sekä omaa toimintaansa isänä omien lapsuusajan isäkokemusten kautta. Tällöin lapsuusajan isäsuhde toimii yhtenä tukipilarina oman vanhemmuuden rakentumiselle.

Pienet lapset muodostavat kiintymyssuhteita molempiin vanhempiinsa samanaikaisesti. Kiintymyssuhteen luominen lapsen ja vanhemman välille on merkittävä osa ihmisen sosiaalista ja emotionaalista kehitystä. (Lamb & Lewis 2010, 100.) Kiintymyssuhteen muodostumisen kannalta on merkityksellistä, että isä ja lapsi ovat riittävästi vuorovaikutuksessa keskenään. Lisäksi isän herkkyys havaita lapsen aloitteet ja tarpeet on tärkeää. (Brown, Mangelsdorf, Shigeto & Wong 2018, 1019–1020; Lamb & Lewis 2010, 98–99.) Brown ja kumppanit (2018, 1019–

1021) havaitsivat tutkimuksessaan, että vapaapäivinä isän osallistuminen leikkeihin edisti turvallista kiintymyssuhdetta. Sen sijaan isän työpäivien jälkeen turvallista kiintymyssuhdetta tuki nimenomaan lapsen hoidollisiin toimintoihin osallistuminen (Brown ym. 2018, 1019–1021). Lambin (2010, 11) mukaan lapset, joilla on turvallisia, pysyviä sekä vastavuoroisia suhteita omiin vanhempiinsa, sopeutuvat helpommin muutoksiin. Lisäksi isän osallistuminen lapsuudessa enustaa turvallisuuden tunteita myöhemmin murrosiässä (Lamb & Lewis 2010, 130).

Tutkimukset viittaavat siihen, että isän ja lapsen välinen suhde voi olla vähintäänkin yhtä tärkeä kuin äidin ja lapsen (Lamb & Lewis 2010, 103). Cabreran ja kumppaneiden (2000, 130) sekä Lambin ja Lewisin (2010, 122) mukaan lapset voivat hyötyä vuorovaikutuksesta isän kanssa eri tavoin kuin äidin kanssa. Äiteihin verrattuna isät voivat esimerkiksi kannustaa lapsia ottamaan enemmän riskejä ja olemaan kilpailuhenkisiä (Cabrera ym. 2000, 130). Toisaalta isät tarjoavat enemmän käytännönläheisiä kuin tunnepitoisia näkemyksiä erilaisiin ongelmatilanteisiin (Sriram & Navalkar 2012, 206).

Sitoutuneella isyydellä sekä isän ja lapsen yhteisellä ajalla, nähdään olevan merkitystä lapsen kognitiivisiin ja akateemisiin taitoihin. Lisäksi sillä on todettu olevan merkitystä lapsen myöhempään koulumenestykseen. (Baker ym. 2018, 1247; Jones & Mosher 2013, 2; Mykkänen & Eerola 2014, 50; Perales & Baxter 2019, 177.) Koulumenestyksen lisäksi isän sitoutumisen nähdään liittyvän myös lapsen kouluvalmiuteen (McWayne ym. 2013, 913–914). Niiden lasten, joiden isä oli sitoutunut ja läsnä oleva, akateemiset taidot olivat parempia kuin niiden lasten, joiden isä ei ollut sitoutunut (Jones & Mosher 2013, 2). Toisaalta on myös havaittu, että isän ja lapsen suhteella ei ole suoraa merkitystä lapsen akateemisille taidoille. Sen sijaan isän ja lapsen välinen suhde vaikuttaa lapsen itsetuntoon ja siten se voi välillisesti edistää myös lapsen akateemista suoriutumista. (Wang, Huebner & Tian 2021, 5–8.)

Isän antama taloudellinen tuki nähdään tapana osallistua lapsen kasvatukseen ja hyvinvoinnista huolehtimiseen (Lamb 2010, 9). Taloudellisella tuella on vaikutusta lapseen vähintään epäsuorasti (Cabrera ym. 2000, 130–131; Lamb

2010, 9; Roberts ym. 2014, 4). Isän antama taloudellinen tuki voi vaikuttaa merkittävästi lapsen elämään ja hyvinvointiin, vaikka isä ei asuisikaan lapsensa kanssa. Taloudellinen tuki voi esimerkiksi määrittää, millaisessa ympäristössä lapsi elää ja täten sillä on merkityksellinen asema. (Cabrera ym. 2000, 130–131.)

Isän osallistumisella on merkitystä myös lapsen psyykkiselle hyvinvoinnille. Isän ja lapsen välinen hyvä vuorovaikutuksellinen suhde vähentää muun muassa lapsen sosiaalis-emotionaalisia haasteita (McMunn ym. 2017, 1123; Mykkänen & Eerola 2014, 50). Esimerkiksi McMunn ja kumppanit (2017, 1121–1122) havaitsivat, että isän aktiivinen osallistuminen vauva-aikana on yhteydessä lapsen sosiaaliseen käyttäytymiseen taaperoiässä. Puolestaan Mallery ja kumppanit (2010) tutkivat aikuisten kirjoitelmista lapsuusajan äiti- ja isäsuhteiden yhteyttä lapsen aikuisiän mielenterveyteen, kuten stressitekijöille altistumiseen sekä emotionaaliseen reaktiivisuuteen stressaaviin tapahtumiin. Niillä aikuisilla, joilla oli lapsuudessaan hyvä suhde omiin vanhempiinsa, oli vähemmän mielenterveysongelmia ja heidän yleinen mielenterveytensä oli parempi kuin niillä, joilla suhde omiin vanhempiin oli heikompi (Mallery ym. 2010, 1651). Tämä näyttäytyi etenkin miehillä. Miehet, jotka raportoivat hyvästä isäsuhteesta lapsuudessa, eivät reagoineet päivittäisiin stressitekijöihin yhtä voimakkaasti. (Mallery ym. 2010, 1658.)

Isäksi tullessaan miehen oman isähahmon merkitys nostaa päätään (Guzzo 2011; Park & Kwon 2019). Cabreran ja kumppaneiden mukaan (2000, 131) käsitykset siitä, millainen on hyvä isä, muodostuu vuosien varrella saatujen kokemusten ja havaintojen kautta. Isyyteen vaikuttavat oman isäsuhteen laatu sekä kuinka emotionaalisesti läsnä oma isä oli (Dick 2011, 107; 109–110). Myös isähahmot, kuten isoisät tai kummisedät, toimivat yhtä lailla miehille tärkeinä roolimalleina. Isähahmoilla voi olla vaikutusta uusien isien isyyšnäkemyksiin riippumatta siitä, onko heillä minkäänlaista biologista sidettä keskenään. (Guzzo 2011, 284; 286.)

Lapsuudenajan isähahmolla on merkitystä myös miehen omiin näkemyksiin isän tehtävistä ja kasvatuskäytännöistä. Esimerkiksi Guzzon (2011, 282) mukaan miehet, joiden oma biologinen isä oli ollut osallistuva, pitävät taloudellisen

tuen antamista tärkeämpänä kuin ne miehet, joiden biologinen isä ei ollut osallistunut. Guzzon (2011, 278) tutkimuksessa selvisi myös, että suuri osa miehistä kokee huolenpidon sekä lapsen perushoidollisiin toimintoihin osallistumisen erittäin tärkeänä. Toisaalta osa miehistä, jotka eivät olleet saaneet nauttia lapsuudessaan sitoutuneesta isyydestä, eivät myöskään kokeneet sen olevan merkityksellistä (Guzzo 2011, 282). Tutkimuksissa onkin havaittu, että miehet, joilla oli rakastava ja turvallinen suhde vanhempiansa, ovat osallistuvampia, herkempiä ja huomaavaisempia isiä kuin he, joilla ei ollut tällaista suhdetta vanhempiansa (Lamb & Lewis 2010, 97–98).

Parkin ja Kwonin (2019, 1354) tutkimuksessa miehet kertoivat monia erilaisia asioita, joita muistivat tehneensä oman isänsä kanssa. Tutkimuksen miehet halusivat itse olla aktiivisesti mukana oman lapsensa urheiluharrastuksessa, jotta myös omille lapsille jäisi muistoja isän kanssa yhdessä tehdyistä asioista. Kuitenkin toisinaan miehet kertoivat toimivansa tietoisesti toisin kuin heidän omat isähahmonsensa (Dick 2011, 123; Farstad & Stefansen 2015, 60; Henwood & Procter 2003, 343; Park & Kwon 2019, 1346; 1353). Ne miehet, joiden oma isä ei ollut läsnä tai joilla ei ole ollut elämässään isähahmoa, kokivat usein epävarmuutta omasta isyydestään. Tämä voi johtaa siihen, että mies kyseenalaistaa oman roolinsa merkittävyyden lapsensa hyvinvoinnille. (Guzzo 2011, 270.)

Sen lisäksi, että lapsuusajan isähahmolla on suuri merkitys miehen omalle isyydelle, uudet isät hakevat tukea isyyteensä myös muilta läheisiltään (Roberts ym. 2014, 5; 8). Esimerkiksi äidin myönteinen asenne lapsen isään ja hänen isyyteensä tukevat miehen omaa isäidentiteettiä sekä lisäävät isän osallisuutta lapsen arjessa (Holmes & Huston 2010, 218; 221; Mykkänen & Eerola 2014, 51; Pedersen 2012, 243). Toisaalta Pedersenin (2012, 237–238; 243) tutkimuksessa ilmeni, että usein äidit pyrkivät vaikuttamaan ja kontrolloimaan isän tapaa olla lapsensa kanssa. Tutkimukseen osallistuneet miehet kylläkin kokivat, että äidin toiminta ei ollut esteenä hyvän isyyden toteuttamiselle (Pedersen 2012, 243).

Lapsuusajan isähahmolla nähdään siis olevan useita erilaisia merkityksiä lapsen elämään ja sitä kautta tulevaisuudessa hänen vanhemmuuteensa (Cabrera

ym. 2000; Guzzo 2011; McMunn ym. 2017). Cabrera (2020, 135) kuitenkin painottaa, että isän osallisuuden merkityksen korostamisesta huolimatta, on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, millaista isän osallisuus on (ks. myös Palkovitz 2019). Jos isän kanssa yhdessä vietetty aika sisältää paljon ristiriitaisia tai negatiivisia tunteita, kuten vihaa, se saattaa olla vahingollista lapselle (Cabrera 2020, 135). Kuitenkin turvallinen ja lämmin isäsuhde voi edesauttaa lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kehitystä, ja nämä hyödyt voivat kantaa aina aikuisuuteen saakka (ks. Dick 2011; Lamb & Lewis 2010; Mellers ym. 2010, Pleck 2007).

4 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tämän laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella miesten muistelmia heidän lapsuusajan isähahmostaan. Tavoitteenamme on saada tietää, millaiseksi miehet kertovat lapsuusajan isähahmonsa sekä suhteensa häneen. Lisäksi olemme kiinnostuneita, millaisia mahdollisia kulttuurisia ihanteita niin isyyteen kuin miehenä olemiseen on löydettävissä miesten kertomuksista. Haluamme myös selvittää, millainen merkitys lapsuusajan isähahmolla nähdään olevan miehen omalle isyydelle. Tässä tutkimuksessa miehet kertoivat lapsuusajan isähahmoistaan nykyhetken näkökulmasta samalla katsoen ajassa taaksepäin, jonka vuoksi kyseessä on retrospektiivinen muistelututkimus.

Tutkimuskysymyksemme ovat:

1. Millaiseksi miehet kertovat lapsuusajan isähahmonsa ja suhteensa häneen kulttuurisiin mieheysihanteisiin ja isyysmalleihin nähden?
2. Millainen merkitys lapsuusajan isähahmolla kerrotaan olevan miehen omassa isyydessä?

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tämän laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella miesten muistelmia lapsuusajan isähahmostaan. Tekemämme tutkimus on retrospektiivinen muistelututkimus. Tutkimusaineistona toimivat miesten kirjoitelmat heidän lapsuusajan isähahmostaan ja suhteestaan häneen. Lisäksi kirjoitelmissa on kuvattu isähahmon merkitystä miehen omalle vanhemmuudelle. Tutkimuksen aineisto kerättiin laatimalla kirjoitelmapyyntö. Aineiston analyysi toteutettiin narratiivista lähestymistapaa käyttäen.

5.1 Narratiivinen lähestymistapa

Ihmiset elävät tarinoiden, myyttien ja satujen ympäröimänä (Esteban-Guitart 2012, 174). Fraserin (2004, 180) mukaan kertomukset ovat osa ihmiskulttuuria. Kertominen on ihmisille lajityypillinen keino muodostaa käsitys niin todellisuudesta kuin itsestäänkin sekä rakentaa tietoa ympäröivästä maailmasta ja sen tapahtumista (Heikkinen 2018, 170; 176). Kertomukset myös mahdollistavat sen, että ihmiset voivat kuvata elämäntapahtumiensa merkityksiä (Polkinghorne 2007, 479). Lisäksi kertomukset tarjoavat mielenkiintoisia peilauspintoja toisten ihmisten kokemusten ja tarinoiden sekä eri aikakausien yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen (Hatch & Wisniewski 1995, 113).

Narratiivinen lähestymistapa tutkii ilmiöitä kertomuksien sekä tarinoiden kautta (Clandinin 2007, luku 1; Polkinghorne 2007, 471). Kertomusten avulla hankitaan sekä muodostetaan tietoa ja sitä jaetaan toisille. Kerronta tuottaa tietoa esimerkiksi ihmisestä, hänen toiminnastaan, kokemuksistaan ja kiinnostuksen kohteistaan. (Bold 2012, 15–16; Fraser 2004, 180; Heikkinen 2018, 170; Polkinghorne 1995, 5.) Narratiivinen tutkimus kiinnittyy konstruktivistiseen tietokäsitykseen, jonka mukaan tieto rakentuu suhteessa aikaan, paikkaan ja kertojan asemaan (Heikkinen 2018, 176–177).

Spector-Merselin (2010, 208) mukaan tarinat pitävät sisällään kulttuurin arvoja ja moraalisääntöjä, kuten miten tulisi elää, mihin tulisi pyrkiä, mikä on hyvää ja mikä paha. Näiden lisäksi kertomuksiin vaikuttavat kertojan henkilökohtaiset asenteet ja arvot sekä hänen persoonansa ja identiteettinsä (Aaltio & Puusa 2020, 179). Tarinankerronta tarjoaakin kertojalle mahdollisuuden rakentaa identiteettiään sekä kertoa muistoista omasta näkökulmastaan (Norrick 2005b, 1820). Tutkimukseemme osallistuneet miehet laativat kirjoitelman omien kokemustensa pohjalta. Tutkimukseen osallistuminen mahdollisti miehille nimenomaan omien lapsuusajan muistelmien konstruoinnin ja jakamisen.

Kertomukseen liittyy aina niin sanottu ”kerrottavuus” eli se, mitä voidaan kertoa ja mitä tulee jättää pois, jotta kertomus on yleisesti ymmärrettävä ja hyväksyttävä (Hänninen 2018, 190; 192). Kertoja määrittelee kertomuksensa sisällön ja rakenteen kerrottavaan muotoon, kuulijalle ymmärrettäväksi (Polkinghorne 2007, 482–483). Kertomuksen tulee olla kuulijalleen mielenkiintoinen. Kuitenkin kertomukset sisältävät yksilön henkilökohtaisia käsityksiä ja kokemuksia, jolloin kertomus voi joskus olla jopa liian intiimi kerrottavaksi. (Hänninen 2018, 192; Norrick 2005a, 323; 327; Polkinghorne 2007, 482–483.) Kertojalla voi olla tarve suojella itseään tai kuulijaa jättäen kertomuksestaan yksityiskohtia pois. Toisaalta niiden avaaminen voi herättää kuulijassa positiivisia tunteita, kuten myötätuntoa ja ihailua. (Norrick 2005a, 328–329; 2005b, 1838–1839.) Myös meidän tutkimukseemme osallistuneet miehet saattoivat pohtia, mitä asioita kertoa ja miksi. Toisaalta he saattoivat miettiä, haluavatko kertoa myös arkaluonteisempia muistoja isähahmostaan ja avata täten myös ei niin mieluisia lapsuuden kokemuksiaan. Kuitenkin päätös siitä, mitä kertoa, oli tutkimukseen osallistujalla.

5.2 Aineisto ja aineistonkeruu

Tutkimuksemme aineistona toimi 23:n miehen vapaamuotoiset kirjoitelmat heidän lapsuusajan isähahmostaan ja omasta isyydestään. Koottuamme tekstit yhteen, oli yhteenlaskettu sivumäärä noin 18 sivua. Kirjoitelmien pituus vaihteli

yhdestä tekstikappaleesta noin puoleentoista sivuun. Kirjoitelmat olivat sisällöltään niin sanottua tiheää kerrontaa, jolla Denzin (1989, 83) tarkoittaa tiiviitä kuvauksia jostain aiheesta. Tiheässä kuvauksessa kuvaillaan yksityiskohtaisesti esimerkiksi kontekstia, tunteita ja sosiaalisia suhteita. Lisäksi tiheässä kuvauksessa henkilö kertoo tapahtuman tai tapahtumasarjan merkityksellisyydestä hänelle. (Denzin 1989, 83.)

Laatimamme kirjoitelmapyyntö osoitettiin miehille, jotka ovat itse isähahmoja eli esimerkiksi biologisia isiä tai vaikka isäpuolia. Tähän rajaukseen päädyimme, koska olimme erityisen kiinnostuneita siitä, millaiseksi lapsuusajan isähahmon merkitys koettiin miehen omalle toiminnalle isähahmona. Emme myöskään halunneet arvottaa biologista isyyttä muita isyysrooleja korkeammalle. Kirjoitelmapyyntöissä miehiä pyydettiin kirjoittamaan lapsuusajan isähahmostaan eli esimerkiksi isästään, isäpuolestaan tai vaikkapa kummisedästään. Kehotimme kirjoittajia kertomaan isähahmostaan vapaamuotoisesti, kirjoittaen niistä asioista, jotka he kokivat itselleen tärkeiksi. Kirjoitelmapyyntöön yhteyteen olimme laatineet apukysymyksiä, joita miesten oli mahdollista käyttää tukena kirjoitelmaa laatiessaan. Näitä kysymyksiä olivat muun muassa: *minkälainen isähahmosi oli, millaisia asioita muistat tehneesi isähahmosi kanssa sekä minkälainen suhde sinulla ja isähahmollasi oli* (ks. liite 1).

Tutkimuksen kirjoitelmapyyntöt (liite 1) julkaistiin 18:ssa Facebookin puskaradiossa (*Askola foorumi, Honkajoki, Jyväskylä-Puskaradio, Järvenpää, Kemi, Lappeenranta, Myrskylä, Pieksämäki-Puskaradio, Porin Puskaradio (sensuroitu), Pornainen, Pukkila, Puskaradio Eura, Puskaradio IMATRA, Puskaradio Kainuu, Puskaradio Kauniainen/Grankulla, Puskaradio Mikkeli, PUSKARADIO VIRRAT ja Viitasaari*) kevään ja kesän 2021 aikana. Lisäksi kirjoitelmapyyntöä jaettiin Jyväskylän yliopiston opiskelijoiden sähköpostilistoille koulutussuunnittelijoiden välityksellä keväällä 2021. Kesään mennessä kirjoitelmia oli saapunut 16 kappaletta. Aineiston keruuta jatkettiin kirjoitelmien vähäisyyden vuoksi vielä syksyllä 2021 julkaisemalla kirjoitelmapyyntö Reddit Suomi -sivustolla ja Miessakit ry:n Facebookissa. Näiden lisäpyyntöjen myötä meille saapui vielä seitsemän uutta kirjoitelmaa.

Kirjoitelmat ovat yksi tyypillisistä tutkimusaineistoista narratiivisessa tutkimuksessa (Syrjälä 2018, 221; 229). Keräsimme tutkimuksen aineiston kirjoitelmien muodossa, koska ajattelimme kirjoitelman olevan haastattelua helpompi tapa kuvata muistelmia. Kirjoitelman laatimiseen oli mahdollista käyttää sen verran aikaa kuin halusi. Lisäksi tutkimukseen osallistujan ei tarvinnut kiinnittyä tiettyyn aikaan tai paikkaan, vaan kirjoitelma oli mahdollista laatia itselleen sopivalla hetkellä. Näin ollen kertojalla oli mahdollisuus pohtia tarkasti sitä, mitä haluaa kirjoittaa ja kertoa. Kirjoitelman sai kirjoittaa joko käsin tai sähköisesti. Kaikki kirjoitelmat, jotka saimme, olivat sähköisessä muodossa. Kirjoitelmista 22 kappaletta saapui Webropolin kysely- ja raportointisovelluksen kautta. Yksi kirjoitelmista tuli tutkijoille suoraan sähköpostiin Webropolin kanssa ilmenneiden haasteiden vuoksi. Koko aineistonkeruuajana laatimaamme kirjoitelmapyyntöä avattiin 1197 kertaa ja vastaaminen kyselyyn aloitettiin 68 kertaa. Nämä lukemat osoittavat sen, että aiheemme koettiin todennäköisesti kiinnostavana ja tutkimuksestamme haluttiin lukea lisää Webropolista. Kuitenkin itse kirjoittamiseen vaikuttaisi olleen korkea kynnyks, sillä vastaamisen aloittaminen oli hyvin vähäistä kirjoitelmapyyntöön avaamiseen verrattuna.

Meille kirjoittaneet miehet olivat kaikki isähahmoja. Valtaosa heistä oli biologisia isiä, mutta mukana oli myös muissa isän rooleissa toimivia. Miehet olivat iältään 30–85-vuotiaita. Suurin osa meille kirjoittaneista miehistä oli syntynyt 60–70-luvulla. Miesten lasten määrä vaihteli yhdestä viiteen lapseen. Suuri osa saamistamme kirjoitelmista (n=19) käsitteli lapsuusajan isähahmona biologista isää. Neljä kirjoitelmaa kertoi joko isoisästä, muusta sukulaisesta tai isähahmosta. Lapsuusajan isähahmot olivat syntyneet vuosien 1904–1963 välillä. Suurin osa heistä oli syntynyt 30–40-luvulla. Isähahmojen ammatit ja työnkuvat vaihtelivat laidasta laitaan: he olivat ammanteiltaan esimerkiksi maanviljelijöitä, tehdastyöläisiä, rakennusmestareita, kauppiaita, toimitusjohtajia ja yrittäjiä.

Ajallisuus on yksi narratiivisuuden ominaispiirre (Elliott 2005, 7). Tarinoiden rakenne muodostuu usein alku- ja keskikohdasta sekä lopusta, ja tapahtumat yhdistyvät toisiinsa juonella (Martin 1994; Puusa, Hänninen & Mönkkönen 2020,

206; 215). Heikkisen (2018, 173) ja Hännisen (2018, 191) mukaan kertomukset eivät kuitenkaan aina etene aikajärjestyksessä eli kronologisesti, vaan ne voivat kulkea lopusta alkuun ja niihin voi sisältyä takaumia, rönsyjä tai harppauksia ajassa eteenpäin. Kronologisuus näkyi tutkimuksemme aineistossa, sillä osa miesten kirjoittamista kertomuksista eteni aikajärjestyksessä omasta syntymästä kohti isäksi tuloa. Jotkut kirjoitelmista sen sijaan sisälsivät harppauksia, kuten varhaislapsuudesta suoraan aikuisuuteen. Takaumat puolestaan ilmenivät kertomuksissa siten, että esimerkiksi omaa isyyttä kuvatessa palattiinkin kuvailemaan oman lapsuusajan isähahmon toimintaa.

5.3 Aineiston analyysi

Tässä tutkimuksessa hyödynsimme sekä narratiivien että narratiivista analyysiä. Narratiivit ovat kertomuksia, joissa tapahtumat ja sattumukset varustetaan ajallisiksi yksiköiksi juonta hyödyntäen. Ne ovat proosallisia tekstejä, jotka muodostuvat kokonaisista lauseista, jotka ovat linkitetty yhtenäiseksi ilmaukseksi muodostaen tarinan juonellisuuden kautta. (Polkinghorne 1995, 5–6.) Heikkisen (2018, 181) mukaan narratiivien analyysissä keskitytään kertomuksien luokitteluun, kuten erilaisten tapaustyyppien, metaforien tai kategorioiden avulla. Sen sijaan narratiivisessa analyysissä narratiivisen aineiston pohjalta luodaan uusi kertomus, jossa tuodaan esiin aineiston keskeisimmät teemat (Heikkinen 2018, 181).

Keskityimme analyysissämme kertomuksissa esiin nostettuihin teemoihin, joiden pohjalta rakensimme uudet kertomukset eli tyyppitarinat. Vaikka analyysissä emme keskittyneet kertomuksien rakenteeseen, ajalliseen etenemiseen tai juoneen, analyysimme oli silti narratiivista jo itsessään aineiston, narratiivien, vuoksi. Tutkimuksemme analyysiyksikkönä oli ajatuskokonaisuus, jonka laajuus vaihteli yhdestä sanasta muutamaan virkkeeseen. Ajatuskokonaisuuksissa kuvattiin lapsuusajan isähahmoa, suhdetta häneen ja hänen merkitystään omalle vanhemmuudelle. Aineiston analyysissä nojasimme pitkälti Hännisen (2018)

sekä Fraserin (2004) esittelemiin aineistonanalyysin vaiheisiin. Näitä vaiheita olivat: aineistoon tutustuminen lukemalla, vastausten etsiminen asetettuihin tutkimuskysymyksiin, aineiston ryhmittely eroavaisuuksien ja samankaltaisuuksien perusteella sekä tyyppitarinoiden muodostaminen.

Ennen varsinaiseen analyysivaiheeseen siirtymistä, pseudonymisoimme kirjoitelmat. Tällä tarkoitetaan sitä, että aineistosta poistetaan kaikki henkilötiedot, jotta yksittäinen tutkittava ei ole enää tunnistettavissa (Coffey, Holbrook & Atkinson 2010, osa 3). Näin ollen poistimme kirjoitelmista esimerkiksi asuinpaikkakunnat sekä henkilöiden oikeat nimet. Tämän jälkeen annoimme jokaisen kirjoitelman kirjoittajalle kuvitteellisen nimen. Tällä kuvitteellisella nimellä tuomme viittaamaan jatkossa kyseisen kirjoittajan kertomukseen.

Analyysin alkuvaiheessa luimme miesten kirjoittamat kertomukset useaan kertaan. Hännisen (2018, 196) mukaan aineiston analyysi kannattaa aloittaa avoimella lukemisella ilman, että tekee aineistoon merkintöjä. Tällöin voi antautua mukaan tarinan vietäväksi. Aloitimmekin aineistoon tutustumisen lukemalla jokaisen kirjoitelman huolella ilman merkintöjen tekemistä. Hännisen (2018, 196) mukaan aineiston ollessa jo tuttu, tutkija voi keskittyä tarkempien yksityiskohtien havainnointiin, sillä aineiston sisältöä ei tarvitse jännittää. Lukiessamme kirjoitelmia läpi huomasimme, että niistä oli löydettävissä kulttuuristen isyysmallien mukaisia piirteitä, joita oli käsitelty aiemmissa tutkimuksissa. Näitä piirteitä olivat perheen kotityöjako, isähahmon osallisuus ja rooli lapsen kasvatuksessa sekä isähahmon ja lapsen välinen suhde. Tämän perusteella päätimme tarkentaa omia tutkimuskysymyksiämme. Aineistomme analyysi onkin tältä osin teoriasidonnainen, koska nojaamme aiempiin kulttuurisia mieheys- ja isyysmalleja sekä isyysihanteita tutkineisiin tutkimuksiin ja teorioihin (ks. Eerola 2009; Elliott 2005; Huttunen 2001; Kaukinen ym. 2018; Kekäle 2007; Kekäle & Eerola 2014).

Ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä halusimme selvittää, millaiseksi miehet kertovat lapsuusajan isähahmonsa ja suhteensa häneen kulttuurisiin mieheysihanteisiin ja isyysmalleihin nähden. Näitä ovat esimoderni isyysmalli, moderni isyysmalli sekä postmoderni isyysmalli (ks. luku 2). Lisäksi meitä kiinnosti, nähtiinkö omalla lapsuusajan isähahmolla olevan merkitystä miehen omaan

isyyteen. Korostimme näitä tekijöitä aineistostamme alleviivaamalla, jonka jälkeen meidän oli helpompi hahmottaa kirjoitelmien sisältöä.

Erityisesti ensimmäisen tutkimuskysymyksen kohdalla olimme kiinnostuneita, miten kirjoitelmissa näyttäytyy perheen kotityöjako, isähahmon osallisuus ja rooli lapsen kasvatuksessa sekä lapsen ja isähahmon välinen suhde. Nämä teemat nostettiin tarkempaan tarkasteluun sen vuoksi, että näiden tekijöiden pohjalta aiemmissa tutkimuksissa on kuvattu kulttuurisia mieheys- ja isyyssalleja ja isyyden ihanteita. Näin ollen pystyimme selvittämään, näyttäytyykö meidän aineistossamme näitä kulttuuristen isyyden ja mieheyden mallien sekä ihanteiden piirteitä. Jokaisessa kirjoitelmassa oli kuvattuna näistä teemoista vähintään yksi. Perheen kotityöjakoa miehen lapsuusaikana kuvattiin neljässätoista kirjoitelmassa. Isähahmon osallisuutta ja roolia lapsensa kasvatuksessa käsiteltiin 22:ssa kirjoitelmissa. Lapsen ja isähahmon välistä suhdetta koskevia mainintoja tuli ilmi neljässätoista kertomuksessa. Taulukossa 1 on koottuna näiden edellä kuvattujen teemojen esiintyminen tämän tutkimuksen aineistossa.

Seuraavassa analyysivaiheessa etsimme kertomuksista eroavaisuuksia ja samankaltaisuuksia (ks. Fraser 2004, 194–195). Tarkastelemiemme aihealueiden (kotityöjako, isähahmon rooli ja osallisuus kasvatuksessa, lapsen ja isähahmon välinen suhde) perusteella kertomuksista löytyi sekä samankaltaisuuksia että eroavaisuuksia. Näiden perusteella pystyimme kokoamaan kertomuksia yhdistäviä teemoja (ks. liite 2). Esimerkiksi Villen sekä Viljon isähahmokuvauksissa oli samoja sisältöjä. He kuvasivat perheensä kotityöjakoa perinteisiin sukupuolirooleihin jakautuviksi. Näin pystyimme yhdistämään nämä kertomukset saman yhdistävän teeman alle: *sukupuolittunut kotityöjako*. Sen sijaan Pasi ja Kalle kuvasivat perheensä kotityöjaon olevan tasavertainen. Tämän vuoksi, yhdistimme sekä Pasiin että Kallen kertomukset saman yhdistävään teemaan: *tasavertainen kotityöjako*. Tarkempi analyysipolku on kuvattuna liitteessä 2.

TAULUKKO 1. Teoriasta tarkasteluun nostettujen teemojen esiintyminen tutkimusaineistossa

Teoriasta tarkasteluun nostetut teemat	Esimodernin isyyden piirteet (n=11)	Modernin isyyden piirteet (n=10)	Postmodernin isyyden piirteet (n=9)
Tyypitarina	Perinteinen Pekka lapsuusajan isähahmona (n=11)	Etsiskelevä Esko lapsuusajan isähahmona (n=10)	Sitoutunut Simo lapsuusajan isähahmona (n=9)
Kotityöjako (N=14)	<i>sukupuolittunut kotityöjako "miesten työt" (n=7)</i>	<i>osittain tasavertaisempi kotityöjako (n=2)</i>	<i>tasavertainen kotityöjako (n=5)</i>
Isähahmon osallisuus ja rooli lapsensa kasvatuksessa (N=22)	<i>auktoriteetti ja kurinpitäjä (n=7)</i>	<i>yhteinen tekeminen, neuvojen antaja (n=20)</i>	<i>sitoutunut ja osallistuva (n=3)</i>
Lapsen ja isähahmon välinen suhde (N=14)	<i>etäinen suhde (n=8)</i>	<i>ristiriitainen suhde (n=4)</i>	<i>avoin ja läheinen suhde (n=3)</i>

Narratiivisessa analyysissä kertomusten pohjalta luodaan usein uusia kertomuksia, joissa tuodaan esiin aineiston keskeisimmät teemat (Fraser 2004, 194–195; Heikkinen 2018, 181). Näin myös me toimimme, kun olimme ryhmitelleet aineiston samankaltaisuuksien ja eroavaisuuksien mukaan yhdistäviksi teemoiksi. Tyypitarinoiden muodostamisessa ja nimeämisessä kertomusten sisältöjä peilattiin aiemmissa tutkimuksissa ilmenneisiin kulttuurisiin isyysmalleihin: esimoderniin, moderniin ja postmoderniin isyysmalliin (ks. Kekäle 2007, Kekäle & Eerola 2014).

Kaikki ne yhdistävät teemat (*sukupuolittunut kotityöjako (n=7); auktoriteetti ja kurinpitäjä (n=7); etäinen suhde (n=8)*), jotka ilmensivät esimodernin mallin mukaista perinteistä isyyttä, yhdistettiin samaan tyypitarinaan: *perinteinen Pekka lapsuusajan isähahmona*. Puolestaan kaikki ne yhdistävät teemat (*osittain tasavertaisempi kotityöjako (n=2); yhteinen tekeminen, neuvoantaja (n=20); ristiriitainen suhde (n=7)*), jotka kuvasivat modernin isyysmallin mukaista isyyttä, yhdistettiin

omaansa: *etsiskelevä Esko lapsuusajan isähahmona*. Eskon tyyppitarina sijoittuu esimodernin ja postmodernin mallin rajamaastoon, joten Esko ikään kuin etsii omaa rooliaan isähahmona kahden eri aikakauden isyyden ihanteiden välillä. Postmodernia isyyttä kuvaavat yhdistävät teemat (*tasavertainen kotityöjako (n=5); sitoutunut ja osallistuva (n=3); avoin ja läheinen suhde (=3)*) yhdistettiin omaksi tyyppitarinakseen, joka sai nimekseen *sitoutunut Simo lapsuusajan isähahmona*. Simon tyyppitarina ilmentää 2000–2020-luvun sitoutuneen isän ihannetta. Kirjoitimme tyyppitarinoista tiivistelmät kuvaamaan isähahmoja ja heidän isyyttään. Tiivistelmissä käytettiin miesten kertomuksista esiintyneitä sanavalintoja ja sanapareja, mutta ei kuitenkaan pidempiä suoria lainauksia. Näin ollen tyyppitarinoiden tiivistelmät ovat tutkijoiden konstruoimia yhteenvetoja.

Miesten kertomukset eivät olleet suoria kuvauksia tietyn isyyden mallitarinan mukaisesta isyydestä. Yhdestä kirjoitelmasta saattoi löytyä piirteitä useammasta isyyden mallitarinasta, jonka vuoksi kertomus saattoi kuulua esimerkiksi sekä Perinteisen Pekan että Etsiskelevän Eskon tyyppitarinaan. Tässä tutkimuksessa Perinteisen Pekan tyyppitarinaan identifioitui 11 kertomusta, Etsiskelevään Eskoon kymmenen kertomusta sekä Sitoutuneeseen Simoon yhdeksän kertomusta. Tämän vuoksi tyyppitarinoiden jakauman yhteisluku (N=30) on suurempi kuin todellinen kirjoitelmien määrä (N=23) (ks. taulukko 1).

Toisessa tutkimuskysymyksessämme selvitimme, millainen merkitys lapsuusajan isähahmolla kerrottiin olevan miehen omassa isyydessä. Aivan kuten ensimmäisenkin tutkimuskysymyksen kohdalla, etsimme kertomuksista vastauksia asetettuun tutkimuskysymykseen. Tämän jälkeen ryhmittelimme aineistoja samankaltaisuuksien ja eroavaisuuksien mukaan. (ks. Fraser 2004; Hänninen 2018.) Samankaltaisuuksien sekä eroavaisuuksien perusteella pystyimme kokoaamaan kertomuksia yhdistäviä teemoja (ks. liite 3). Yhdistäviä teemoja muodostui kaksi: *isähahmo myönteisenä esikuvana* ja *isähahmo käänteisenä esikuvana*. Kirjoitelmissa isähahmoa ei välttämättä kuvattu selkeästi vain myönteisenä tai käänteisenä esikuvana. Miehet saattoivat kuvata, että he haluavat ottaa vain joitain toimintatapoja isähahmonsensa toiminnasta omaan vanhemmuuteensa. Tämän vuoksi

miehen kuvaukset isähahmostaan esikuvana saattoivat kuulua molempiin yhdistäviin teemoihin.

Myönteiseksi esikuvaksi isähahmoa kuvattiin kolmessatoista kirjoittelussa. Esimerkiksi Pasin ja Einon kertomuksissa mainittiin, että miehet toivoivat voivansa siirtää samoja arvoja ja elämänoppeja omille lapsilleen, mitä heidän oma isähahmonsa oli heille lapsuudessa opettanut. Näitä kertomuksia yhdistivät teemat, jotka ovat nimeltään *isähahmo hyvänä esikuvana* sekä *halu opettaa itse samoja arvoja ja elämänoppeja lapsilleen*. Näiden teemojen perusteella muodostui puolestaan yhdistävä teema nimeltään *isähahmo myönteisenä esikuvana*.

Isähahmoa käänteisenä esikuvana kuvattiin yhdeksässä kirjoittelussa. Esimerkiksi Severi sekä Osmo kuvasivat, että he haluavat itse olla enemmän läsnä omien lastensa elämässä kuin heidän lapsuusajan isähahmonsa aikanaan. Tämän suuntaisten kuvausten pohjalta muodostimme teeman *halu toimia toisin kuin oma isähahmo*. Tämän tyyllisiä kuvauksia oli määrällisesti useita, mutta ne olivat sisällöllisesti hyvin samanlaisia. Tämän vuoksi tätä yksittäistä teemaa jatkotyöstettiin muotoon *isähahmo käänteisenä esikuvana*. Kuudessa kertomuksessa isähahmon merkitystä omalle isyydelle ei kuvattu ollenkaan. Tarkempi analyysipolku tutkimuskysymykseen kaksi löytyy liitteestä 3.

5.4 Eettiset ratkaisut

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan [TENK] ohjeen (2019, 11) mukaan tutkijoiden tulee noudattaa organisaationsa tietosuojaohjeita. Kuvasimme tietosuojailmoituksessa, että aineisto säilytetään Jyväskylän yliopiston tietoturvakäytäntöiden mukaisesti suojatulla levyasemalla. Tietosuojailmoituksessa kerrottiin, että tutkimuksen päätyttyä ja tutkimusraportin valmistuttua aineisto hävitetään. Tietosuojailmoitus oli osana Webropol-kyselylomaketta, johon osallistujat kävivät liittämässä omat isyyuskertomuksensa. Näin ollen tutkimukseen osallistujien oli osoitettava lukeneensa tietosuojailmoitus ja hyväksyvänsä siinä kuvatut tutkimuksen ehdot. Samalla he antoivat tietoon perustuvan suostumuksensa tutkimukseen osallistumiseksi ja kirjoittelunsa käyttämiseen osana tutkimusta (ks.

TENK 2019, 8). Ennen kirjoitelmapyyntöjen julkaisemista Facebook-ryhmissä kysimme ryhmien ylläpitäjiltä luvan julkaisuun.

Tutkittavalla tulee olla oikeus osallistua ja myös kieltäytyä tutkimuksesta. Lisäksi tutkittavan tulee saada perua osallistumisensa tutkimukseen milloin tahansa. (TENK 2019, 8.) Tietosuojailmoituksessa kerrottiin myös näistä tutkittavan oikeuksista. Näin toimien varmistimme, että tutkittavilla oli riittävästi tietoa tutkimuksesta ja oikeuksistaan. Koska tutkittavan tulee saada tietää, miten hänen henkilötietojaan käsitellään (TENK 2019, 8; 11), kuvasimme tietosuojailmoituksessa tarkasti tutkimuksen tarkoituksen ja tavoitteet. Lisäksi kerroimme, mitä henkilötietoja tulemme keräämään sekä miten tulemme niitä käsittelemään. Keräämiämme henkilötietoja olivat isähahmon syntymävuosi ja rooli sekä ammatti lapsuusaikana. Lisäksi pyysimme tietoja myös kirjoittajan syntymävuodesta, roolista vanhempana sekä perheen lasten määrästä ja heidän iästään.

Tutkimusaineistoa, jossa esiintyy henkilötietoja, tulee kohdella vastuullisesti sekä lainmukaisesti (TENK 2019, 8; 11). Tutkimuksesta ei saa myöskään aiheutua haittaa kenellekään tutkimukseen liittyville henkilöille (Puusa & Juuti 2020, 168). Tämän vuoksi kerroimme, että aineisto tullaan pseudonymisoimaan, jotta kukaan tutkittavista ei ole tunnistettavissa. Lisäksi tutkittavien anonymiteettiä suojaa se, että tyyppitarinat ovat useiden kertomusten pohjalta konstruoituja kokonaisuuksia. Valitsimme myös käyttämämme suorat aineistolainaukset huolellisesti niin, ettei niissä ollut tunnistetietoja. Näin ollen yksittäisen miehen kertomus ei ole tunnistettavissa tyyppitarinasta.

Tutkittavan luottamus tutkijoihin on yksi tutkimuksen peruslähtökohta (TENK 2019, 8). Tutkimuksemme eettisiä haasteita olivat etenkin aiheen arkaluontoisuus sekä keräämiemme henkilötietojen määrä. Koska tutkimuksemme oltiin kiinnostuneita yksilön henkilökohtaisista asioista, kuten isäsuhteesta ja omasta vanhemmuudesta, meidän täytyi toimia olemassa olevien tietoturvakäytänteiden mukaisesti. Hännisen (2018, 205) mukaan narratiivisessa lähestymistavassa tutkittava asettaa oman kertomuksensa tutkimuksen kohteeksi, ja siitä tehdyt tulkinnat voivat tuntua hänestä loukkaavilta. Kertomukset eivät mahdollistaneet meille tutkijoille tarkentavien kysymysten esittämistä, mikä taas

olisi saattanut olla haastattelutilanteen etu. Narratiivinen paradigma korostaa, että tutkija tulkitsee tarinaa muun muassa arvojensa, stereotyyppiensä ja mielikuviansa kautta (Spector-Mersel 2010, 216–217). Näin ollen narratiivisen tutkijan rooli ei ole täysin neutraali. Meidän olikin kiinnitettävä erityistä huomiota omaan toimintaamme tutkijoina, ettemme esimerkiksi lähteneet spekuloidaan kertomuksien tapahtumia.

6 TULOKSET

Tässä luvussa esittelemme tutkimuksemme tulokset tutkimuskysymyksittäin. Alaluvussa 6.1 vastaamme ensimmäiseen tutkimuskysymykseen ja esittelemme analyysissä muodostetut tyyppitarinat: *Perinteinen Pekka lapsuusajan isähahmona*, *Etsiskelevä Esko lapsuusajan isähahmona* sekä *Sitoutunut Simo lapsuusajan isähahmona*. Tyyppitarinat ovat konstruoitu miesten kertomusten pohjalta samalla nojaten aiemmissakin tutkimuksissa esitettyihin kulttuurisiin isyysmalleihin (esimoderni, moderni ja postmoderni isyysmalli). Tyyppitarinoiden tiivistelmissä ei ole käytetty suoria aineistolainauksia, mutta niissä esiintyy joitain sanoja ja sanapareja, joita miehet käyttivät kertomuksissaan. Tiivistelmät ovatkin tutkijoiden konstruoimia yhteenvetoja miesten kertomuksista lapsuusajan isähahmosta. Tyyppitarinoissa on kuvattu isähahmon arkea, roolia ja osallisuutta lastenhoidossa, vanhempien välistä kotityöjakoa sekä lapsen ja isähahmon välistä suhdetta, sillä nämä tekijät ovat liitetty aiemmissa tutkimuksissa kulttuurisiin isyysmalleihin (ks. Kekäle 2007; Kekäle & Eerola 2014). Tyyppitarinan tiivistelmän jälkeen avaamme tarkemmin tarinan taustaa suoria aineistolainauksia käyttäen.

Alaluvussa 6.2 kuvaamme, millainen merkitys lapsuusajan isähahmolla nähtiin olevan miehen omalle vanhemmuudelle. Vastauksena toiseen tutkimuskysymykseen muodostui kaksi teemaa: *isähahmo myönteisenä esikuvana* sekä *isähahmo käänteisenä esikuvana*. Nämä kuvaavat miesten näkemystä isähahmonsa merkityksellisyydestä omalle vanhemmuudelleen. Isähahmoa ei välttämättä kuvattu kertomuksissa mustavalkoisesti vain myönteisenä tai käänteisenä esikuvana. Miehet saattoivat esimerkiksi kertoa, että he haluavat ottaa vain joitain toimintatapoja isähahmonsa toiminnasta omaan vanhemmuuteensa. Täten miehen kuvaukset isähahmostaan esikuvana saattoivat kuulua molempiin yhdistäviin teemoihin. Käytämme suoria aineistolainauksia näiden yhdistävien teemojen tarkempaan esittelyyn.

6.1 Lapsuusajan isähahmot kulttuuristen isyys- ja mieheysmallien ilmentäjinä

Perinteinen Pekka lapsuusajan isähahmona

Pekka viettää päivänsä kotipiirissä maatalan töitä tehden ja perheensä elannosta huolehtien. Hän nauttii vapaa-ajallaan metsästyksestä, kalastamisesta sekä työkoneiden ja autojen korjaamisesta. Kotona Pekka huolehtii saunan lämmittämisestä. Muista kotitöistä ja lastenhoidosta vastaa lasten äiti Liisa. Pekka on perheenpää ja hänellä on vahva auktoriteetti. Tilanteen vaatiessa Pekka toimii kotona kurinpalauttajana. Lapset hieman arastelevat häntä, sillä hän on voimakas ja kovaääninen mies. Syliin ei pääse.

Perinteisen Pekan tyyppitarinassa isähahmo nähdään perheensä päänä, joka tekee paljon töitä. Näin ollen hän vastaa perheensä taloudesta. Vapaa-aikansa isähahmo käyttää metsästyksen, kalastuksen ja koneiden korjaamiseen. Nämä ovatkin perinteisiä miesten vapaa-ajan puuhia. Tähän tarinaan identifioituneet lapsuusajan isähahmot kuvattiin kurinpitäjiksi, ankariksi ja vahvoiksi auktoriteeteiksi. Tässä tyyppitarinassa isähahmo ei juurikaan osallistu kotitöihin tai lastenhoitoon, vaan kotityöjako on sukupuolittunutta. Pekan tyyppitarinassa on esimodernin isyysmallin piirteitä, jossa mies vastaa perheensä elättämisestä ja osallistuu lasten kasvatukseen vain kurinpidollisissa merkeissä. Leevi, Matti ja Viljo kuvasivatkin isähahmonsaa roolia perheessä seuraavanlaisesti:

”... hän oli fyysisesti erittäin vahva mies...” (Leevi)

”Hän uurasti paljon perinteisiä miesten töitä. Hän hoiti metsätyöt, kodin kunnostustyöt, remontit. Huolsi auton. Nikkaroi ja rakenteli. Perinteisiin kotitöihin hän ei juurikaan osallistunut, kuten ruoanlaittoon tai siivoukseen. Vanhemmillani oli hyvin perinteiset tavat jakaa työt.” (Matti)

”Sen ajan isit olivat aina töissä ja perhettä piti koossa äidit... Isä astui lähinnä silloin remmiin kun tarvittiin nuhtelua ja kuria.” (Viljo)

Tämän tyyppitarinan isähahmon ja lapsen välille ei muodostu kovin läheistä suhdetta, sillä isähahmot viettävät paljon aikaa töissä. Toisaalta isähahmo osallistuu lasten kasvatukseen vain silloin kun tarvitaan kurinpitäjää. Perinteinen

Pekka ei oikein osaa osoittaa rakkauttaan sanojen tai kosketuksen välityksellä, kuten ottamalla lapsia syliinsä. Perinteinen Pekka kerrottiin miesten toimesta henkisesti ja fyysisesti vahvana ja voimakkaana, jolloin häntä saatettiin arastella. Toisaalta isähahmon voimakkuus saattoi herättää lapsissa myös ihailua. Perinteisen Pekan voidaankin nähdä edustavan aikansa ihannoitua ”miehen mallia”.

”Päällimmäisenä isästä on jäänyt (mieleen) melkoinen ankaruus ja kovuus. Ei paljon syylissä istuskeltu! Kurittaminen meni aina ”yli”, mutta siihen aikaan ”sai” antaa vyöllä...” (Olli)

”Meillä isä oli auktoriteetti ja kuri. Isä oli se, jota kuului totella riippumatta siitä miltä se asia itsestä tuntui; isä tiesi aina paremmin... Isän pitämä kuri oli välillä melko rankkaakin ja siksi välimme eivät koskaan olleet kovin läheiset. Isää piti aina vähän arastella...” (Ville)

Perinteisen Pekan tyyppitarinasta voidaan huomata, että isähahmoa arvostetaan, sillä hän takaa perheensä talouden. Lisäksi kertomuksista pystyy havaitsemaan, että lapset ymmärtävät isähahmonsa kasvatustyylin olevan sidoksissa elettyyn aikakauteen ja kuvaavat isähahmoaan ymmärtäväiseen sävyyn. Esimerkiksi fyysisen kurittamisen ymmärrettiin olevan aiemmin hyväksytty kasvatustapa, jonka vuoksi isähahmoa ei tuomittu, vaikka se ei ole enää tänä päivänä sallittua. Myös vanhempien välinen sukupuolittunut kotityöjako tiedostettiin olevan aikansa normi. Viljo ja Joonas kertoivatkin isähahmoistaan seuraavasti:

”(Isä) seurasi lähinnä taustalla mutta ei kommentoinut tai kannustanut. Ymmärtääkseni se oli kovin tavanomaista sen ajan perheissä. --- isäni rooli oli kovin pinnallista. Toki arvostin ja kunnioitin isääni, toihan hän leivän pöytään.” (Viljo)

”En tuomitse enkä koe isäni epäonnistuneen missään, siihen aikaan toimintatavat vaan olivat niin erilaiset kuin nykypäivänä...” (Joonas)

Perinteisen Pekan tyyppitarina edustaa mieskuvaltaan perinteistä maskuliinisuutta ja siinä näyttäytyy esimodernin isyysmallin ominaisuuksia. Perinteisen Pekan maskuliinisuutta kuvastaa hänen toimintansa suhteessa puolisoonsa ja heidän väliseensä kotityöjakoon. Perheessä näyttäytyy sukupuolittuneet rooli-jaot miehen ja naisen välillä eli isähahmo hoitaa perinteiset ”miesten työt”. Lisäksi kuvaukset Perinteisestä Pekasta fyysisesti ja henkisesti voimakkaana miehenmallina ilmentävät perinteisen maskuliinisuuden kuvaa, jossa miehelle ei sallita lempeitä piirteitä, kuten lasten sylittelyä.

Etsiskelevä Esko lapsuusajan isähahmona

Esko on isähahmona keskustelevainen ja auttavainen. Hän ei kuitenkaan puhu tunteistaan eikä osallistu lasten leikkeihin: sehän söisi hänen auktoriteettiaan. Esko vastaa perheensä taloudesta tehden paljon töitä kodin ulkopuolella. Vapaa-ajalla Esko pitää etenkin metsästyksestä, nikkaroinnista ja erilaisista korjaustöistä – aina pitää olla jotain tekemistä. Esko ottaa myös lapset mukaan töihin ja neuvoo heitä. Esko vie lapsia heidän harrastuksiinsa ja osallistuu tällä tavoin lasten kasvatukseen. Vaimo Hanna kannustaa kin Eskoa lastensa pariin ja ohjaa häntä isyydessä. Toisinaan Eskon alkoholin käyttö on runsasta, jolloin näkemiset lasten kanssa ovat vähäisempiä ja lapset saattavat jopa välillä hänen seuraansa. Kotona Esko tekee perinteisiä miesten töitä, mutta tarpeen vaatiessa hänellä pysyy kädessään myös puurokauha.

Etsiskelevän Eskon tyyppitarinassa mies toimii perheensä päänä kantaen taloudellisen vastuun. Etsiskelevän Eskon käsitykset kotityöjaosta ovat vähemmän sukupuolittuneet kuin Perinteisen Pekan tyyppitarinassa, ja hän osallistuukin tarvittaessa myös ruoanlaittoon. Isähahmon ja lapsen välinen suhde ei ole täysin avoin ja läheinen, mutta isähahmo puuhastelee lastensa kanssa erilaisia asioita ja neuvoo heitä mielellään elämän eri osa-alueilla. Etsiskelevän Eskon isyydessä on modernin isyyksimallin mukaisia piirteitä, jossa isän nähdään kehittyneen sivusta seuraajan roolista hieman osallistuvampaan suuntaan.

Etsiskelevän Eskon tyyppitarinan isähahmot tekevät pitkiä työpäiviä elättääkseen perheensä. Kotona miehen ja naisen välinen kotityöjako on pitkälti sukupuolittunutta: mies hoitaa puutyöt ja korjaukset, nainen hoitaa lapset ja kodin. Kuitenkin tilanteen vaatiessa Esko laittaa myös ruokaa. Etsiskelevän Eskon tyyppitarinassa näyttäytyy perinteisen maskuliinisuuskuvan mukaisia piirteitä. Esimerkiksi isähahmon pääasialliset tehtävät liittyvät elannon hankkimiseen sekä niin sanottuihin perinteisiin miesten töihin, kuten kodin korjaustöihin. Toisaalta Eskon maskuliinisuuskuva on hieman pehmentynyt, sillä tarpeen vaatiessa hän voi osallistua myös muihin kodin askareisiin.

”Isäni aika kului töissä ja työmatkoilla.” (Anton)

”Isä ei ollut Isäntä perinteisessä merkityksessä, vaan hän teki itse kaikkia töitä lehmien lypsämisestä ruoan laittoon tilanteen niin vaatiessa.” (Tapani)

Tämän tyyppitarinan isähahmot ovat tulleet hieman lähemmäksi lapsiaan yhteisten tekemisten kautta niin emotionaalisesti kuin ajanviettotavoiltaan. Isähahmot ottavat lapset mukaan töihin sekä opettavat ja neuvovat heitä elämän eri osa-alueilla. Vapaa-ajallaan he metsästävät, kalastavat, nikkaroivat tai korjaavat autoja ja muita kulkupelejä. Nämä ovatkin perinteisiä miehisiä harrastuksia. Yhteiset tekemiset ovat tapa olla lasten elämässä mukana. Yleensä nämä toiminnot liittyvät isähahmon mielenkiinnonkohteisiin, ei niinkään lasten. Yhteisistä tekemisistä huolimatta isähahmot eivät kuitenkaan leiki lastensa kanssa tässä tyyppitarinassa.

”Hän (vaari) oli kiinnostunut luonnosta ja linnuista. Sain vaariltani paljon oppia niistä. Kuuntelin hänen ohjeitaan, esimerkiksi tulenteemisestä, saunan lämmittämisestä, makkaran paistamisesta, autolla liikenteessä liikkumisesta sekä kalastamisesta. Hän neuvoi, kertoi sekä opetti aina pilke silmäkulmassa...” (Henrik)

”Niin moderni isäni ei kuitenkaan ollut, että hän olisi ”leikkinyt” lasten kanssa.” (Tapani)

”Isä harrasti metsästystä, puutöitä, nikkarointia ym. käsillä tekemistä. Minulle nuo harrastukset ei koskaan tarttunut, enkä noista sitten oikein innostunut silloin.” (Mikael)

Etsiskelevän Eskon tyyppitarinassa isähahmon ja lapsen suhde näyttäytyy jokseenkin ristiriitaisena. Toisaalta isähahmo on lapsille vahva auktoriteetti, joka toimii kurinpalauttajana tilanteen sitä vaatiessa. Toisaalta taas hän on keskusteluvain, lempeä ja auttaa mielellään. Hän myös ottaa lapset mukaan työntekoon sekä vapaa-ajan toimintoihinsa ja antaa neuvoja. Toisinaan isähahmon alkoholin käyttö voi olla runsasta, mikä vaikuttaa hänen läsnäolonsa. Isähahmo ei välttämättä tule töistä suoraan kotiin tai jokin hänen olemisessaan on tuntunut lapselle vieraalta.

”Muistoni omasta isästäni ovat ristiriitaisia tai ne vaihtelevat eri tilanteissa. Toisaalta koen suhteeni isääni etäiseksi. Toisaalta taas muistan keskustelleeni, väitelleeni ja ylipäättään puhuneeni hänen kanssaan paljon.” (Eino)

”Ensimmäiset muistikuvani isästäni ovat jotenkin kaksijakoiset, muistan yhteisiä uimareisuja, pyörän kyydissä istumista, polttopuiden tekoa, mutta joskus tuntemuksiin liittyi jotakin epämiellyttävää jota ei alle kouluikäisenä käsittänyt. Alakouluikäisenä alkoi tajuaan että näihin tilanteisiin liittyi alkoholi, isä ei tullut suoraan töistä kotiin.” (Osma)

Etsiskelevän Eskon isyydessä on havaittavissa modernin isyysmallin mukaisia piirteitä. Eskon maskuliinisuuskuva edustaa osittain perinteistä maskuliinisuutta, jota ilmentävät muun muassa perheen kotityöjaossa näkyvä melko vahva sukupuolittuneisuus. Toisaalta isähahmon miehisuus on hieman pehmentynyt, sillä hän puuhastelee mielellään lasten kanssa ja tarpeen vaatiessa hän osallistuu esimerkiksi ruoanlaittoon. Eskon tyyppitarinassa onkin nähtävissä perinteisen maskuliinisuuskuvan pirstaloituminen.

Sitoutunut Simo lapsuusajan isähahmona

Päivönsä Simo aloittaa tekemällä koko perheelle aamupalaa, jonka jälkeen hän herättää muun perheen syömään. Aamutoimien jälkeen hän vie lapset päiväkotiin ja kouluun ja menee itse töihin. Lasten äiti Silja hakee lapset päiväkodista ja valmistaa perheen illallisen. Töiden jälkeen Simo tulee kotiin ja koko perhe syö yhdessä. Ruoan jälkeen on vielä hetki aikaa leikkiä lasten kanssa, ennen kuin on aika lähteä viemään Annan tytärtä luistelutreeneihin. Simo jää seuraamaan Annan luistelua mielellään. Kotimatalla hän kyselee Annalta treeneistä ja koulusta ja kehuu tyttöä. Simo on omistautunut isyydelleen ja lempeä isähahmo. Hän lohduttaa ja pitää sylissä aina kun on tarvetta. Hän viettää mielellään aikaansa perheen parissa. Sekä Simo että lapset osoittavat rakkauttaan toisilleen sanoin ja teoin.

Sitoutuneen Simon tyyppitarina on kertomus isähahmosta, joka toimii perheessään tasavertaisena vanhempana osallistuen niin lastenhoitoon kuin kotitöihinkin. Sitoutunut Simo osoittaa rakkauttaan lapsilleen sanoin ja teoin ja suhde isähahmon ja lapsen välillä onkin läheinen. Sitoutuneen Simon tyyppitarinasta on löydettävissä postmodernin isyysmallin mukaisen isyyden piirteitä. Lisäksi tyyppitarinassa näyttäytyy perinteisen maskuliinisuuskuvan murros, joka sallii miehen lempeän isyyden piirteet.

Sitoutunut Simo osallistuu perheessään lastenhoitoon sekä kotitöihin tasapuolisesti puolisonsa kanssa. Kotitöitä ei jaeta sukupuoliroolien mukaan, vaan isähahmo voi yhtä lailla pestä pyykkiä ja tehdä ruokaa. Sitoutuneen Simon tyyppitarinassa isähahmo käy edelleen töissä, mutta myös puoliso saattaa osallistua perheen elannon hankkimiseen. Sitoutuneen Simon tyyppitarinassa isähahmon

maskuliinisuus on tasavertaisempaa ja sukupuolineutraalimpaa kuin perinteinen maskuliinisuus, jota sekä Perinteinen Pekka että Etsiskelevä Esko edustavat.

”Iskä oli meillä kokkina kotona kun oltiin pieniä silloin kun oli kotona.” (Pasi)

”Isäni oli ja on edelleen kova korjailemaan ja kunnostelemaan erilaisia ajoneuvoja ja koneita ja ylipäätään rakentelemaan ja kunnostamaan kaikenlaista. Hän osallistui myös koti- töihin kuten ruoan laittoon, imurointiin, pyykinpesuun ym. mutta enimmäkseen ensin mainittuihin asioihin.” (Kalle)

Sitoutuneen Simon tyyppitarinassa isähahmo osallistuu hyvin aktiivisesti lastensa arkeen. Isähahmo käyttää vapaa-aikaansa perheensä kanssa ajanviettämiseen. Hän kuljettaa lapsiaan harrastuksiin ja leikkii heidän kanssaan. Lisäksi hän on kiinnostunut, mitä lapsille kuuluu ja kuinka koulussa sujuu.

”Iskä on aina ollut valmis auttamaan läksyissä... Isi piti meille tiukemman kurin lapsena ja on opettanut hyvät käytöstavat meille.” (Pasi)

”Olemme tehneet kaikkea yhdessä. Lapsena Isäni tuli töistä ajoissa vain leikkiäkseen minun ja veljeni kanssa, illalla hän jatkoi töitä meidän mentyämme nukkumaan.” (Iiro)

Isähahmon ja lapsen välinen suhde on Sitoutuneen Simon tyyppitarinassa läheinen ja avoin. Tyyppitarinan isähahmo voi olla paljon töissä ja työmatkoilla, mutta ollessaan kotona hän on omistautunut perheelleen ja viettää aikaansa perheensä kanssa. Isähahmo on lempeä ja osoittaa rakkauttaan, mutta silti hän on lapsilensa auktoriteetti. Perinteisen maskuliinisuuskuvan muutos sallii Simon osallistumisen vanhemmuuteen hoivanantajana.

”Isäni työskenteli lapsuudessani rekankuljettajana, joten hän oli jonkin verran tienpäällä... Kotona ollessaan hän oli paljon minun ja siskoni kanssa ja oli hyvinkin huolehtivainen ja rakastava, mutta silti jämäkkä.” (Kalle)

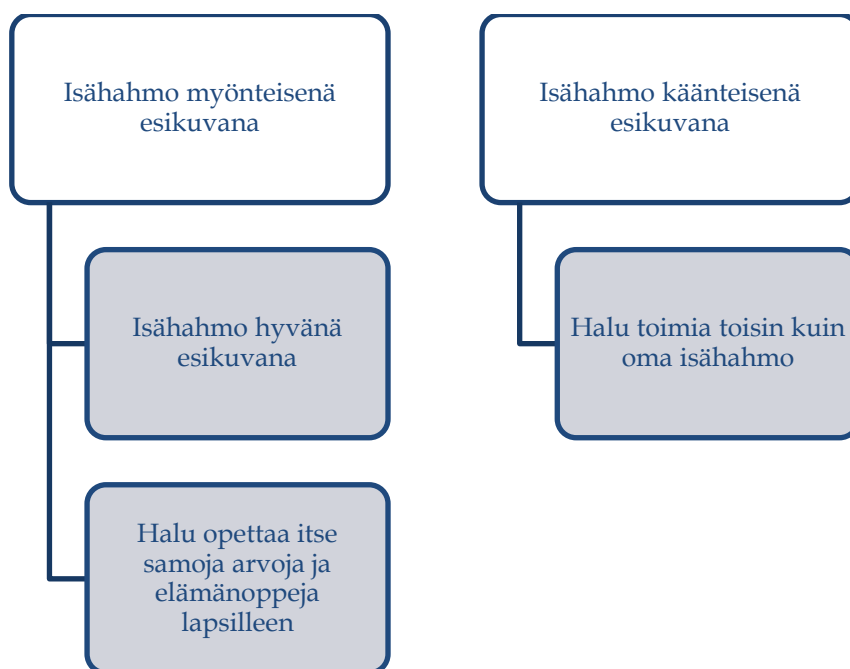
”Kun olin pieni isä reissasi paljon töiden takia. Mutta kun oli kotona, hän käytti kaiken ajan perheeseen... Iskä osoittikin rakkauttaan meihin hemmottelemalla meitä hyvällä ruualla... Meillä on isän kanssa olleet avoimet ja rakastavat välit ollaan pystytty puhumaan kaikesta, tietysti on myös otettu yhteenkin.” (Pasi)

Sitoutuneen Simon tyyppitarinassa perheen ja yhteisen ajan merkitys on suuri. Töiden jälkeen isähahmo haluaa viettää aikaansa lasten kanssa esimerkiksi leikkien ja harrastuksiin kuljettaen. Sitoutuneen Simon ja lapsen välinen suhde on läheinen, jossa osoitetaan rakkautta toisille sekä sanoin että teoin. Sitoutuneen Simon tyyppitarinassa isähahmon maskuliinisuus ilmentää postmodernia miehisyyskuvaa, jonka mukaisesti isähahmon maskuliinisuus toteutuu aktiivisena osallistumisena ja emotionaalisena sitoutumisena ja läsnäolona. Perinteisen maskuliinisuuskuvan murros näyttäytyy Simon tyyppitarinassa myös tasavertaisina roolijakoina vanhempien välillä.

6.2 Lapsuusajan isähahmon merkitys miehen omassa isyydessä

KUVIO 1. Isähahmon merkitys miehen omassa isyydessä

Miehet kuvasivat kertomuksissaan isähahmolla olevan merkitystä omalle isyydelleen. Merkityksellisyyttä kuvattiin kahden eri näkökulman kautta: *isähahmo myönteisenä esikuvana* ja *isähahmo käännteisenä esikuvana*. Joissain kertomuksissa isähahmot nähtiin *myönteisinä esikuvoina*. Silloin kun isähahmo nähtiin myönteisenä

esikuvana, häneltä haluttiin ottaa mallia omassa kasvatustehtävässä. Tällöin isähahmosta kerrottiin positiivisen tunnepuheen kautta. Esimerkiksi osa miehistä kuvasi omaa lapsuusajan isähahmoaan sanoin "roolimalli" ja "hyvä esikuva". Tuolloin isähahmoa katsottiin ylöspäin ihailien ja arvostaen. Jotkut miehet näkivät oman isähahmonsä hyvänä esikuvana myös omille lapsilleen. Nämä miehet halusivat myös itse toimia roolimallina ja olla hyviä esikuvia omille lapsilleen.

"Koen saaneeni perintönä auttamisen halun tavan kunnioittaa. Isälläni ei ollut tapana isommin arvostella toisia ihmisiä. Hän arvosti jokaista sellaisena kuin he olivat. Pidän häntä varsin hyvänä esikuvana sekä itselleni että omille lapsille." (Matti)

"Olen perinyt hyvän isän roolimallin omalta isältä niin on helppo koittaa olla samanlainen isä itsekin." (Pasi)

"Tämän opettajan --- merkitys oli minulle aika iso. Hän tarjosi pikkupojalle esikuvan." (Nuutti)

Silloin kun lapsuusajan isähahmo nähtiin myönteisenä esikuvana, miehet kertoivat haluavansa opettaa omille lapsilleen samoja arvoja ja elämänoppeja kuin heidän isähahmonsä oli aikanaan opettanut. Näitä arvoja ja elämänoppeja olivat esimerkiksi kunnioitus, auttavaisuus, reiluus, eettisesti kestävä ajattelu ja hyvät käytöstavat. Miehet kertoivat toivovansa, että he pystyisivät siirtämään näitä eteenpäin omalle jälkikasvulleen. Kalle, Eino ja Iiro kuvasivat kirjoitelmissaan tätä seuraavasti:

"Omille lapsille haluaisin myös opettaa ettei kaikkea rikkinäistä ei tarvitse heti heittää pois. Yritän myös rohkaista olemaan oma itsensä, sekä yrittämään ja tekemään sitä mikä tuntuu hyvältä ja oikealta. Näitä asioita opin omassa lapsuudessani." (Kalle)

"--- tietynlaista isältä perimääni positiivista (kaikki järjestyä ja elämä kantaa -ajatusta) olen halunnut jatkaa omille tyttärielleni." (Eino)

"Oikeastaan olen saanut niin paljon rakkautta ja apua elämäni ensimmäisellä kolmella vuosikymmenellä, että haluan antaa vähintään samat edellytykset lapsilleni." (Iiro)

Toisaalta joistain miesten kertomuksista kävi ilmi, että he halusivat toimia toisin kuin oma lapsuusajan isähahmo oli toiminut heitä kohtaan. Näissä isähahmon merkityksen kuvauksissa käytetyt sanavalinnat ilmensivät enemmän kielteisiä

tuntemuksia, kuten tyytymättömyyttä. Tällöin isähahmo nähtiin *käänteisenä esikuvana*. Näissä tapauksissa miehet halusivat toimia eri tavoin tai jopa ”paremmin” isyydessään kuin heidän lapsuusajan isähahmonsa. Kertomuksissa myös näyttäytyi, kuinka miehet halusivat täyttää omassa isyydessään sellaiset seikat, joita he jäivät kaipaamaan isähahmonsa toiminnassa. Esimerkiksi Roope kuvasi seuraavasti:

”Olen yrittänyt kannustaa omia lapsia kuten olisin halunnut itseäni kannustettavan.”
(Roope)

Muutamassa kertomuksessa (n=3) kerrottiin isähahmon alkoholin kulutuksesta ja esimerkiksi siitä, miten isähahmo saattoi olla humalassa lastensa läsnä ollessa tai käyttää yhteisiä perhelomia juopotteluun. Tätä kautta miehet kokivat, että he eivät halunneet näyttäytyä omien lastensa edessä humaltuneena. Esimerkiksi Mikael kertoi oppimastansa seuraavasti:

”Paras opetus minkä isäni minulle tahtomattaan elämään antoi, on se että en halua olla humalassa lasteni läsnäollessa. --- Haluan hoitaa isyyteni kaikinpuolin paremmin kuin isäni.” (Mikael)

Toisaalta miesten kertomuksissa kävi myös ilmi, että oman isähahmon vähäinen läsnäolo on vaikuttanut omaan isyyteen siten, että mies haluaa olla läsnä omien lastensa elämässä. Useat miehet kertoivat haluavansa olla omaa isähahmoaan enemmän kiinnostuneita lastensa harrastuksista sekä siitä, miten heillä menee koulussa. Severi kertoi isähahmonsa merkityksellisyydestä seuraavasti:

”Isän vaikutus omaan vanhemmuuteeni on aiheuttanut ainakin sen, että haluan kuulua lasteni elämään ja olla heille hyvä isä. Kun itse on joutunut lapsena ja nuorena selviämään ilman isää ja niukissa oloissa, on halunnut antaa lapsille sitä, mistä itse on jäänyt paitsi.”
(Severi)

Kirjoitelmissa miehet kuvasivat myös sitä, että he halusivat ymmärtää isähahmonsa kasvatustyyliä. Muutamista miesten kirjoitelmista kävi ilmi, etteivät miehet kantaneet kaunaa isähahmolleen, vaikka eivät kaikkea hänen toiminnassaan hyväksyneetkään. Miehet kuitenkin halusivat uskoa, että ajatus isähahmon toiminnan taustalla oli kuitenkin ollut hyvä. Lisäksi kasvatustyylien ymmärrettiin olevan hyvin erilaisia eri aikakausina verrattuna nykypäivään.

”En ole katkera isälle oikeastaan yhtään. Uskon kuitenkin, että hän yritti parhaansa, vaikka omilla standardeillani se ei juuri mitään olekaan.” (Mikael)

”En tuomitse enkä koe isäni epäonnistuneen missään, siihen aikaan toimintatavat vaan olivat niin erilaiset kuin nykypäivänä, kaikesta olen oppinut paljonkin ja koetan sitä hyödyntää parhaani mukaan omien lasten kanssa.” (Joonas)

Miehet näkivät omalla lapsuusajan isähahmollaan olleen merkitystä omaan isyyteensä. Isähahmon merkitys nähtiin joko myönteisenä tai käänteisenä esikuvana toimimisena. Isähahmolta haluttiin omaksua omaan vanhemmuuteen esimerkiksi arvoja. Toisaalta isähahmon toimintamallit saattoivat olla sellaisia, joita ei haluttu omaksua omaan vanhemmuuteen ja täten haluttiin toimia vanhempana eri tavalla. Esimerkiksi useampi mies kertoi haluavansa olla enemmän läsnä omien lasten elämässä kuin oma isähahmo oli aikanaan. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että lapsuusajan isähahmon toiminnalla on merkitystä miehen omaan vanhemmuuteen.

7 POHDINTA

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää miesten muistelmia heidän lapsuusajan isähahmostaan. Tavoitteenamme oli myös tarkastella, näyttäytyykö miesten isyyskertomuksissa kulttuuristen mallitarinoiden mukaisia isyyden ja mieheyden piirteitä ja ihanteita. Lisäksi tavoitteenamme oli saada tietoa siitä, millaisen merkityksen miehet antavat lapsuusajan isähahmolleen suhteessa omaan vanhemmuuteensa. Miesten kertomusten pohjalta konstruointiin kolme erilaista isähahmon tyyppitarinaa (*Perinteinen Pekka lapsuusajan isähahmona*, *Etsiskelevä Esko lapsuusajan isähahmona* ja *Sitoutunut Simo lapsuusajan isähahmona*), joista oli löydettävissä kulttuuristen mallitarinoiden mukaisia isyyden ja mieheyden ihanteita. Kertomuksista havaittiin useamman kulttuurisen isyysmallin piirteitä, eli ne eivät välttämättä edustaneet vain yhtä mallitarinaa. Lapsuusajan isähahmon merkityksellisyydestä kertoneet kuvaukset puolestaan ryhmiteltiin kahden eri luokkaan, jotka ovat *isähahmo myönteisenä esikuvana* sekä *isähahmo käänteisenä esikuvana*. Luvun lopussa arvioimme tutkimuksen luotettavuutta ja esitämme ajatuksemme mahdollista jatkotutkimusta varten.

7.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Isyyden määrittäminen ei ole yksinkertaista, sillä on monia muitakin tapoja toimia isänä kuin biologinen isyys (Eerola 2009; Huttunen, 2001). Tämän vuoksi päädyimme tässä tutkimuksessa käyttämään termiä lapsuusajan isähahmo. Näin ollen tässä tutkimuksessa tutkittiin miesten kertomuksia heidän lapsuusajan isähahmoistaan. Tutkimuksemme osoitti, että miesten isyyskertomuksista on löydettävissä kulttuurisille isyyden mallitarinoille sekä isyyden ja mieheyden ihanteille ominaisia piirteitä (ks. Kaukinen ym. 2018; Kekäle 2007; Kekäle & Eerola 2014). Lisäksi tutkimuksemme osoitti, että lapsuuden ajan isähahmolla nähdään olevan merkitystä miehen omaan vanhemmuuteen. Lapsuusajan isähahmon merkitys kuvattiin joko myönteisenä tai käänteisenä.

Vastatessamme ensimmäiseen tutkimuskysymykseemme muodostimme kolme erilaista isähahmojen tyyppitarinaa (*Perinteinen Pekka lapsuusajan isähahmona*, *Etsiskelevä Esko lapsuusajan isähahmona* ja *Sitoutunut Simo lapsuusajan isähahmona*). Nämä tyyppitarinat kuvaavat isähahmoja suhteessa kulttuurisiin isyyden mallitarinoihin sekä isyyden ja mieheyden ihanteisiin. Miehet kertoivat isyyskertomuksissaan, millaisena he näkivät lapsuutensa isähahmon, millainen perheen vanhempien välinen kotityöjako oli ja millainen isähahmon osallisuus ja rooli oli lasten kasvatuksessa. Lisäksi miehet kertoivat omasta suhteestaan lapsuusajan isähahmoonsa. Näitä samaisia teemoja on kuvattu myös aiemmissa kulttuurisia mieheys- ja isyysmalleja sekä isyysihanteita tutkineissa tutkimuksissa (ks. Eerola 2009; Huttunen 2001; Kaukinen ym. 2018; Kekäle 2007; Kekäle & Eerola 2014). Jokainen muodostamamme tyyppitarina kuvastaa aikansa isyyden ja mieheyden ihannetta.

Perinteisen Pekan tyyppitarinassa ilmeni esimodernin isyysmallin piirteitä, jossa isähahmo näyttäytyy perheenpäänä ja auktoriteettihahmona (ks. Kekäle 2007, 40–41). Perinteinen Pekka vastaa perheensä taloudesta ja tekee paljon töitä. Perheen äiti puolestaan huolehtii kodista ja lapsista. Kyseisessä isyysmallissa vanhempien väliset roolit eivät ole tasavertaiset ja roolijaot ovat myös sukupuolittuneita miesten ja naisten töihin (Kekäle & Eerola 2014, 21; 27). Tyyppitarinan isähahmo osallistuu lasten kasvatukseen lähinnä silloin, kun tarvitaan ”kurinpalautusta”. Perheen sukupuolittunut kotityöjako sekä isähahmon rooli perheenpäänä ja patriarkaalisena auktoriteettina ilmentävät juuri esimodernin isyysmallin mukaista isyyttä (ks. Kaukinen ym. 2018; Kekäle 2007; Kekäle & Eerola 2014).

Kertomuksissa, joissa isähahmon toiminnasta oli löydettävissä esimodernin isyysmallin mukaista perinteistä isyyttä, isähahmoa kuvattiin vahvana hahmona niin henkisesti kuin fyysisestikin. Moni mies kuvasi pienenä ihailleensa isähahmonsa voimia ja vahvuutta, vaikka toisaalta se sai aikaan myös pelon tunteita ja arastelua. Perinteisen Pekan tyyppitarinassa isähahmon ja lapsen välinen suhde jäi etäiseksi ja suhteessa näyttäytyi pelonsekaista kunnioitusta isähahmoa kohtaan (ks. Kekäle 2007, 40–41).

Etsiskelevän Eskon tyyppitarinassa havaittiin modernin isyysmallin mukaisia piirteitä (ks. Kekäle 2007; Kekäle & Eerola 2014). Modernissa isyysmallissa isä on perheensä ensisijainen elättäjä ja äiti huolehtii kodista ja lapsista (Kekäle & Eerola 2014, 21; 27). Sukupuolittunut roolijako oli voimakkaasti esillä vielä 1950–1960-luvuilla (Kekäle 2007, 54). Tällöin miehet vastasivat niin sanotusti ”miesten töistä”. Kuitenkin Eskon tyyppitarinassa vanhempien välinen kotityöjako on hieman tasa-arvoisempi ja vähemmän sukupuolittunut kuin Perinteisen Pekan tyyppitarinassa, sillä tarpeen vaatiessa Eskolla pysyy kädessään esimerkiksi puurokauha. Kaikesta huolimatta isän rooli voidaan nähdä tässä tyyppitarinassa pikemminkin äidin apulaisena kuin tasavahvana ja vastuullisena vanhempana äidin rinnalla (ks. Eerola 2009, 24; McGill 2014, 1090).

Perinteiseen Pekkaan nähden Esko on tullut hieman lähemmäksi perhettä sekä emotionaalisesti että ajanviettotavoiltaan keskusteluiden ja yhteisten tekemisten kautta. Etsiskelevän Eskon tyyppitarinassa isähahmo ei kuitenkaan leikkinyt lastensa kanssa, sillä sen ei nähty olevan hyväksi isähahmon auktoriteettiasemalle ja mieheydelle (ks. Kekäle 2007, 54). Kuitenkin lapset pääsivät mukaan Eskon vapaa-ajan toimiin, kuten kalastusretkille tai uimahalliin. Isähahmo myös neuvoi lapsia mielellään ja jakoi elämänohjeita, kuten oppeja luonnosta ja työnteosta.

Jotkut miehet kuvasivat suhdettaan isähahmoonsa ristiriitaiseksi. Tämä oli havaittavissa etenkin silloin, kun isähahmon isyydestä löytyi modernin isyysmallin mukaisia piirteitä. Toisaalta miehet muistivat keskustelleensa ja viettäneensä aikaa isähahmonsensa kanssa yhteisten tekemisten kautta, mikä antaa kuvan läheisestä suhteesta. Toisaalta taas miehet muistivat ristiriitaisia tunteita isähahmoa kohtaan. Toisinaan nämä tunteet liittyivät isähahmon liialliseen alkoholin käyttöön. On havaittu, että isän alkoholin kulutus vaikuttaa isän ja lapsen yhteisen ajan määrään sekä sen laatuun. Isän alkoholin kulutuksella on myös yhteys isän ja lapsen suhteen emotionaaliseen läheisyyteen sekä isän kykyyn tulkita ja ymmärtää lapsen tarpeita ja tunteita. (Halme 2009, 46; 91; 102; 115.) Lisäksi Esko teki paljon töitä kodin ulkopuolella, jolloin hän oli fyysisesti poissa kotoa ja lasten

luota. Myös isähahmon poissaolo vaikuttaa isän ja lapsen välisen suhteen läheisyyteen (ks. Kekäle & Eerola 2014, 21).

Sekä Perinteistä Pekkaa että Etsiskelevää Eskoa arvostettiin siitä, että he kävivät töissä ja vastasivat perheensä elannosta tuoden leivän pöytään. Guzzo (2011, 277–278) havaitsi tutkimuksessaan, että valtaosa yhdysvaltalaisista miehistä pitää miehen antaman taloudellisen tuen merkitystä erittäin tärkeänä. Myös Eerolan (2014) tutkimuksessa suomalaiset isät näkivät perheen elättämisen tärkeänä lapsen ja perheen hyvinvoinnin kannalta sekä omaan vanhemmuuteen kuuluvana velvollisuutena.

Isyysmallien taustalla vaikuttavat myös käsitykset miehenä olemisesta ja miehisyydestä (Kekäle 2007, 50–51; Salo 2017, 643), eli maskuliinisuudesta. Sekä Perinteisen Pekan että osittain myös Etsiskelevän Eskon maskuliinisuutta voitaisiin kuvata perinteiseksi. Perinteiseen maskuliinisuuteen liitetään näkemykset miehenä ja naisena olemisen erilaisuudesta. Lisäksi maskuliinisuus nähdään rakentuvan yhteydessä kilpailuun, työntekoon ja valtaan. (Connell & Messerschmidt 2005, 832; Jewkes 2015, 113; Kekäle 2007, 51–52; Salo 2017, 643.) Isähahmojen perinteistä maskuliinisuutta miesten kertomuksissa ilmensivät kuvaukset isähahmoista fyysisesti ja henkisesti vahvoina hahmoina. Kekäleen ja Eerolan (2014, 27) mukaan perinteisemmän miehisyyshahmon mukaisesti mies hoivaajana ei ole miehekäs (ks. myös Eerola & Huttunen 2011). Perinteinen Pekka ei osallistunut lastenhoitoon, vaan se kuului perheen äidille. Puolestaan Esko ei osallistunut lasten leikkeihin, vaikka muihin toimintoihin hän saattoikin ottaa lapset mukaan. Tällä tavoin miehet saattoivat ikään kuin varjella omaa maskuliinisuuttaan.

Perinteiseen maskuliinisuuteen voidaan liittää myös runsas alkoholin käyttö (Salo 2017, 643). Holmilan (2001, 56) mukaan alkoholin kulutus on nähty perinteisesti miehisenä ja luonnollisena käyttäytymisenä. Vaikkakin tutkimuksemme alkoholin käyttö liitettiin Etsiskelevän Eskon tyyppitarinaan ja moderniin isyyteen, alkoholin kulutusta ilmenee yhtä lailla muissakin isyysmalleissa. Tutkimuksemme alkoholin käyttö liitettiin Eskon tyyppitarinaan siksi, että

pääasiassa isähahmon alkoholin kulutuksen kuvaukset liittyivät sellaiseen isyysmalliin, jossa isä teki paljon töitä kodin ulkopuolella. Näin ollen isähahmon työnteko ilmensi modernia isyyttä (ks. Kekäle 2007, 40–41; Kekäle & Eerola 2014, 21).

Yksi maskuliinisuuden muoto on niin sanottu hegemoninen maskuliinisuus, jolla tarkoitetaan tietyssä ajassa ja paikassa yleisesti hyväksytyä maskuliinisuutta, joka määrittää käsityksiä normatiivisista tavoista olla mies (Connell 1995, 77; Connell & Messerschmidt 2005, 832). Tyypillisesti hegemoninen maskuliinisuus on ylläpitänyt patriarkaalisia arvoja, joiden mukaan miehillä on korkeampi valta-asema suhteessa naisiin (Connell & Messerschmit 2005, 832; Eerola & Kuosmanen 2011, 213; Hearn 2012, 594). Voidaan ajatella, että sekä Pekan että Eskon tyyppitarinoissa ilmenevä maskuliinisuus on ollut aikansa hegemonista maskuliinisuutta, eli juuri silloin oikea ja hyväksyty tapa olla mies. Etsiskelevän Eskon tyyppitarinassa voitiin myös huomata jo hitusen tapahtunutta perinteisen maskuliinisuuden pehmenemistä, sillä tarpeen vaatiessa Esko osallistui esimerkiksi ruoanlaittoon. Silti Eskon pääasialliset tehtävät kotona liittyivät elannon hankkimiseen sekä perinteisiin miesten töihin, kuten kodin korjaustöihin. Lisäksi sekä Pekan että Eskon vapaa-ajan harrastukset olivat hyvin perinteisiä miesten harrastuksia, kuten metsästyksen, kalastukseen ja nikkarointiin liittyviä.

Viimeinen tyyppitarina, *Sitoutuneen Simon tyyppitarina*, eroaa monellakin tapaa Perinteisen Pekan ja Etsiskelevän Eskon tyyppitarinoista. Sitoutunut Simo on isähahmona halukas viettämään aikaa lastensa kanssa ja hän on kiinnostunut siitä, mitä lapselle kuuluu. Sitoutunut Simo haluaa luoda lapseensa emotionaalisen suhteen, jossa osoitetaan rakkautta puolin ja toisin, sanoin ja teoin. Tällaiset isähahmon piirteet ovat postmodernin isyysmallin mukaista isyyttä, joka kuvastaa myös 2000-luvulla korostetun sitoutuneen isyyden ihannetta (ks. Henwood & Procter 2003; Morman & Floyd 2006; Mykkänen & Eerola 2013; 2014). Sitoutuneella isyydellä tarkoitetaan juuri miehen omistautumista vanhemmuudelleen ja kiinnostusta emotionaalisen suhteen luomiseen lapsen (Mykkänen & Eerola 2013, 18).

Sitoutuneen Simon tyyppitarinassa näyttäytyy länsimaisen maskuliinisuuden murros ja maskuliinisuuskuvan pehmeneminen (ks. Connell 1995, 199; Eerola 2015, 21). Miehisyyden ja naisellisuuden eroa on alettu kyseenalaistamaan (Kekäle 2007, 52), mikä tekee nykyisestä maskuliinisuuskuvasta tasa-arvoisemman perinteiseen maskuliinisuuteen nähden. Sitoutunut Simo osallistuukin kotona tasavertaisena vanhempana kaikkiin kodin toimintoihin, kuten pyykinpesuun ja ruoanlaittoon sekä lasten hoidollisiin tehtäviin toteuttaen jaettua vanhemmuutta (ks. Eerola & Huttunen 2011, 222; Kekäle 2007, 40; 43; Kekäle & Eerola 2014, 22). Sitoutuneen Simon maskuliinisuutta voidaankin luonnehtia postmoderniksi miehisyydeksi (ks. Kekäle (2007, 52), jonka mukaisesti maskuliinisuuden tulisi olla kunnioittavaa, osallistuvaa, läheistä ja hoivaavaa.

Eerolan (2015, 21) mukaan maskuliinisuuden murroksen myötä on saatu kertomuksia sitoutuneista ja hoivaavista isistä, kuten tutkimuksemme Sitoutuneesta Simosta. Koska Sitoutunut Simo edustaa muuttunutta ja pehmennyttä maskuliinisuuskuvaa esimerkiksi toteuttamalla jaettua vanhemmuutta, hän voi kokea oman maskuliinisuutensa joutuvan kyseenalaistetuksi. Kuitenkin Colesin (2008) kuvaama mosaiikkimaskuliinisuus mahdollistaa myös Simolle sen, että hän voi kokea hallitsevaa maskuliinisuutta muiden hegemonisen maskuliinisuuden alistamien miesten joukossa. Mosaiikkimaskuliinisuudessa miehet neuvottelevat maskuliinisuudestaan ja hyödyntävät itsellään käytettävissä olevia hegemonisen maskuliinisuuden piirteitä hallitsevan maskuliinisuuden saavuttamiseksi maskuliinisuuksien alakentillä (ks. Coles 2008). Toisaalta myös Sitoutuneen Simon voidaan katsoa osittain ilmentävän aikansa hyväksytyintä ja oikeinta tapaa olla mies eli sen hetkistä hegemonista maskuliinisuutta (ks. Connell 1995, 77; Connell & Messerschmidt 2005, 832).

Sitoutuneen Simon ja lapsen välistä suhdetta voidaan luonnehtia avoimeksi ja läheiseksi. Nämä ilmenevät siten, että sekä isähahmo, että lapsi osoittavat rakkautta toisilleen sanoin ja teoin. Isähahmo on kiinnostunut lapsen kuulumisista ja tunteista. Simo tekee töitä, mutta työajan ulkopuolella hän omistautuu perheelleen, kuten leikkii lastensa kanssa tai kuljettaa heitä harrastuksiin. Pedersenin (2012, 230; 235) tutkimuksen miehet kokivat työnteon välttämättömänä, mutta

sen ei nähty sulkevan pois mahdollisuutta olla hyvä isä. Työn ulkopuolelle jäävä aika nähtiin joidenkin isien toimesta mahdollisuutena viettää aikaa lasten kanssa (Pedersen 2012, 241).

Henwoodin ja Procterin (2003, 343) tutkimuksessa yhdysvaltalaiset miehet kuvasivat hyvää isää ymmärtäväiseksi, kannustavaksi ja helposti lähestyttäväksi. Myös osa tähän tutkimukseen osallistuneista miehistä kuvasi isähahmoaan kuvasi näillä samoilla käsitteillä. Nämä piirteet nähdään myös sitoutuneen isyyden osatekijöinä (ks. Morman & Floyd 2006; Mykkänen & Eerola 2013; Mykkänen & Eerola 2014). Lisäksi nämä myönteiset kuvaukset isähahmosta ilmentävät positiivista tunnemaailmaa ja turvallisuudentunnetta, joka puolestaan on yhteydessä turvalliseen kiintymyssuhteeseen (ks. Lamb & Lewis 2010, 100). Kiintymyssuhteen kannalta on oleellista, että isä ja lapsi ovat keskenään vuorovaikutuksessa ja, että lapsen tarpeisiin vastataan (Brown ym. 2018, 1019–1020; Lamb & Lewis 2010, 98–99).

Toisen tutkimuskysymyksemme tavoitteena oli selvittää, millaisen merkityksen miehet antavat lapsuusajan isähahmolleen suhteessa omaan vanhemmuuteensa. Lapsuusajan isähahmon merkityksellisyyttä omalle isyydelle kuvattiin kertomuksissa kuitenkin vähäsanaisemmin kuin sitä, millaisena lapsuusajan isähahmo nähtiin. Tämä voi mahdollisesti johtua siitä, että emme liittäneet kirjoitelmapyyntöön esimerkkiteemoja koskien isähahmon merkitystä. Tällöin tämä kysymys saattoi jäädä miehille liian abstraktiksi. Näin ollen tämän tutkimuskysymykseen vastaamisen anti jäi ensimmäistä vähäisemmäksi. Saimme kuitenkin selville, että isähahmon merkityksellisyys kerrottiin joko *myönteisenä* tai *käänteisenä* esikuvana omalle vanhemmuudelle.

Tutkimukset ovat osoittaneet, että miehet käsitteellistävät hyvää isyyttä omien lapsuusajan kokemusten kautta, joita he samalla peilaavat omaan isyyteensä (Cabrera ym. 2000, 131; Guzzo 2011). On myös havaittu, että isähahmoilla, kuten isoisällä tai sedällä, voi olla merkitystä miesten isyysnäkemuksiin, vaikka heillä ei olisi biologista sidettä (Guzzo 2011, 284; 286). Mikäli isähahmon merkitys omalle vanhemmuudelle nähtiin *myönteisenä*, isähahmoa pidettiin hyvänä roolimallina sekä esikuvana. Tällöin isähahmon toimintaa pyrittiin jäljittelemään, ja

hänen arvojaan ja elämänoppejaan haluttiin omaksua osaksi omaa vanhemmuutta. Roolimallina ja hyvänä esimerkkinä toimiminen nähdäänkin usein yhtenä hyvään isyyteen liitettävänä piirteenä (ks. Sriram & Navalkar 2012). Tutkimuksemme miehet kertoivat isähahmojensa opettaneen esimerkiksi hyviä käytöstapoja ja kunnioitusta muita ihmisiä kohtaan. Myös auttavaisuus, eettisesti kestävä ajattelu sekä reiluus olivat sellaisia arvoja ja elämänoppeja, joita haluttiin siirtää omille lapsille.

Tutkimusten mukaan sitoutunut isyys hyödyttää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä kehitystä. Isän aktiivinen osallistuminen tukee lapsen itsetuntoa ja kouluvalmiutta sekä edistää lapsen akateemisia taitoja (Baker ym. 2018, 1247; Jones & Mosher 2013, 2; Mallers ym. 2010, 1651; McWayne ym. 2013, 913–914; Wang ym. 2021, 5–8). Hyvä ja vuorovaikutteinen isäsuhte muun muassa tukee lapsen sosiaalisten taitojen kehitystä sekä vähentää lapsen sosiaalis-emotionaalisia haasteita (McMunn ym. 2017, 1121–1123; Mykkänen & Eerola 2014, 50). Lisäksi hyvän isäsuhteen on todettu olevan yhteydessä vähäisempiin mielenterveyden haasteisiin sekä matalampaan stressitasoon aikuisiässä (Mallers ym. 2010, 1658). On mahdollista, että oman isähahmon esimerkin rinnalla miehen isyyteen sitoutumiseen vaikuttaakin myös miesten tiedostamat sitoutuneen isyyden hyödyt.

Toisaalta kertomuksissa kuvattiin myös sitä, että isähahmon toiminta oli sellaista, mitä ei halua itse vanhempana toteuttaa. Tällöin lapsuusajan isähahmon nähtiin toimineen *käänteisenä* esikuvana omalle vanhemmuudelle. Oma isähahmo oli esimerkiksi saattanut juopotella ja olla humalassa omien lastensa nähdessä. Toisaalta isähahmo oli voinut käyttää liiallista kuritusta. Näin ollen isähahmo oli toisinaan nähty lasten silmissä pelottavana hahmona. Tällaisia kokemuksia ja tunteita miehet eivät toivoneet omille lapsilleen, vaan he halusivat toimia toisin kuin omat isähahmonsä. Tutkimuksissa onkin havaittu, että toisinaan miehet yrittävät olla erilaisia isiä, tai toimia paremmin, kuin heidän omat isänsä aikanaan (Dick 2011, 123; Farstad & Stefansen 2015, 60; Henwood & Procter 2003, 343; Park & Kwon 2019, 1346; 1353). Tutkimuksemme osallistuneet miehet, jotka

olivat itse joutuneet olemaan ilman läsnä olevaa isähahmoa, kertoivat haluvansa olla itse aktiivisesti mukana omien lastensa elämässä. Tämä tarkoitti esimerkiksi kannustamista ja harrastuksiin kuljettamista sekä osallistumista. Tällä haluttiin ikään kuin täyttää omaan lapsuuteen ja isäsuhteeseen jäänyttä aukkoa luomalla läheisempi suhde omiin lapsiin kuin itsellä oli ollut omaan isähahmoon (ks. Morman & Floyd 2009, 405).

Tutkimuksemme osallistuneet miehet kuvasivat isähahmoon liittyneitä ristiriitaisia tunteita, jotka seurasivat isähahmon humaltuneisuudesta. Toisinaan näihin tilanteisiin liittyi jopa pelkoa. Miehet eivät halunneet aiheuttaa omille lapsilleen vastaavaa, jonka vuoksi he halusivat toimia toisin, jopa paremmin, kuin heidän isähahmonsansa. Näissä tapauksissa miehet näkivät isähahmonsansa toiminnan kielteisenä, jonka vuoksi he eivät itse halunneet näyttäytyä humaltuneena omien lastensa läsnä ollessa. Vaikka ihanteena on isän sitoutuminen ja osallistuminen, on tärkeää huomioda se, että isän osallisuudella ei välttämättä aina ole vain myönteisiä seurauksia lapselle. Mikäli isän kanssa vietetty aika sisältää paljon ristiriitaisia tai kielteisiä tunteita, se voi olla lapselle jopa haitallista. (Cabrera 2020, 135.) On havaittu, että suomalaiset lähtökohtaisesti suhtautuvat kielteisesti aikuisten alkoholin käyttöön sekä humaltuneisuuteen lasten läsnä ollessa (Raitasalo 2018; Salo 2021). Humaltunut vanhempi voidaan nähdä riskinä lapsen turvallisuudelle sekä kehitykselle (Salo 2021, 36). Alkoholin liiallisen käytön ei myöskään ole nähty kuuluvan hyvän isyyden piirteisiin (Pirskanen 2011, 138; Valkonen 2006, 38–39; 49–50; 52).

Miesten kertomukset isähahmostaan sisälsivät myös ymmärrystä omaa isähahmoa kohtaan, sillä muutokset vanhemmuuden ihanteissa ja käytännöissä tiedostettiin (ks. myös Henwood & Procter 2003). Miehet kuvasivat, että he eivät ole katkeria isähahmolleen, sillä aika on muuttunut. Miehet ymmärsivät, että heidän lapsuudessaan esimerkiksi lasten fyysinen kurittaminen oli saattanut olla vielä sallittua tai että siihen aikaan ei vielä ollut tyypillistä, että mieskin osallistuisi lastenhoitoon ja kotitöihin.

Tutkimuksemme tulosten mukaan suomalaisten miesten isyydessä on löydettävissä kulttuurisia mieheys- ja isyysihanteita. Tässä tutkimuksessa jokainen

muodostettu tyyppitarina edustaa oman aikakautensa isyys- ja mieheysihannetta: eri aikoina isiltä ja miehiltä on odotettu erilaisia asioita. Lapsuusajan isähahmoilla nähtiin olevan merkitys miehen omassa vanhemmuudessa. Isähahmo voi olla lapselleen esikuva, niin hyvässä kuin käänteisessäkin merkityksessä ja tämä merkitys on kauaskantoinen. Voidaanko siis ajatella, että isähahmot, olivat he sitten mielestämme hyviä tai huonoja, antavat lapsille jonkinlaiset eväät ja opit vanhemmaksi kasvamiseen? Lasten tulee kuitenkin itse valita, mitkä niistä poimivat matkaansa.

7.2 Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimushaasteet

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella kolmesta eri näkökulmasta, joita ovat *uskottavuus*, *luotettavuus* sekä *eettisyys* (Puusa & Juuti 2020, 167). *Uskottavuudella* viitataan siihen, että missä määrin esimerkiksi tutkimukseen osallistuneet sekä muut tutkijat tunnustavat tutkimuksen tulokset todeksi ja, että tutkimuksen aineisto on kerätty sekä analysoitu asianmukaisesti (Aaltio & Puusa 2020, 173; Puusa & Juuti 2020, 167–168). Olemme peilanneet saamiamme tutkimustuloksia aiempiin isyystutkimuksiin, ja havaitsimme tutkimustulostemme olevan linjassa näiden kanssa.

Tutkimuksen *luotettavuudella* tarkoitetaan sitä, että tutkijoiden tulee vakuuttaa lukijat ammattitaidostaan. Lisäksi tutkijoiden pitää perustella tekemänsä valinnat koskien tutkimuksen lähestymistapaa sekä menetelmiä ja kuvata tutkimuksen eteneminen tarkasti. (Puusa & Juuti 2020, 168.) Tällöin voidaan puhua tutkimuksen läpinäkyvyydestä (Fossey, Harvey, McDermott & Davidson 2002, 723). Olemme pyrkineet kuvaamaan lukijalle tutkimuksemme aineistonkeruun sekä analyysivaiheen mahdollisimman tarkasti. Lisäksi olemme käyttäneet suosia aineistolainauksia todentamaan analyysimme asianmukaisuutta ja tutkimustulosten totuudenmukaisuutta (ks. van Deventer 2009, 48; Fossey ym. 2002, 723). Näin olemme myös pyrkineet tuomaan esille miesten moniäänisyyttä (ks. Gergen & Gergen 2000, 128; Hatch & Wisniewski 1995, 126–127; 131; Hänninen 2018,

204). Olemme myös tuoneet tutkimusraportin taulukoissa ilmi havaintojen määrät aineistossa, joiden pohjalta olemme esimerkiksi tehneet aineiston luokittelut.

Puusan ja Juutin (2020, 168) mukaan *eettisyydellä* viitataan siihen, että tutkijat ovat noudattaneet tutkimuksensa kaikissa vaiheissa eettisiä periaatteita. Olemme toimineet tutkijoina eettisten periaatteiden mukaisesti huomioiden ne läpi tutkimusprosessin (ks. van Deventer 2009, 47). Laadimme tutkimuksen toteuttamista varten tietosuojailmoituksen. Tutkimukseen osallistujat hyväksyivät tietosuojailmoituksessa kuvatut tutkimuksen toteuttamiseen liittyvät ehdot ja antoivat tietoon perustuvan suostumuksensa tutkimukseen osallistumiseksi (ks. TENK 2019, 8). Lisäksi olemme säilyttäneet tutkimusaineiston tietoturvakäytäntöjen mukaisesti ja viitanneet lähteisiin asianmukaisesti läpi työn. Näin ollen olemme toimineet tutkijoina johdonmukaisesti (ks. Fossey ym. 2002, 723). Lisäksi laatimamme tyyppitarinat vähentävät huolta tutkittavien anonymiteetista, sillä tyyppitarinat ovat konstruoitu useampien kertomusten pohjalta.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida myös sen *siirrettävyydellä*. Tällä tarkoitetaan sitä, että tutkimustuloksia on mahdollista siirtää eri konteksteihin ja tutkia aihetta niissä uudelleen (Aaltio & Puusa 2020, 172). Narratiivisen tutkimuksen totuuskäsitys nojaa sosiaalis-konstruktionismiin, joka korostaa inhimillisen todellisuuden tulkinnallisuutta, kielellisyyttä ja tarinallisuutta. Sosiaalis-konstruktionistisen näkemyksen mukaan sosiaalinen maailma ei koostu objektiivisista totuuksista, vaan se on sosiaalisesti rakentuvaa. (Puusa ym. 2020, 207, ks. myös Spector-Mersel 2010.) Narratiiveissa heijastuu oikean ja objektiivisen todellisuuden sijaan subjektiivinen ja relativistinen todellisuus (Spector-Mersel 2010, 208). Myös meidän tutkimuksemme jokainen kertomus ilmentää kunkin kertojan subjektiivista totuutta, joten yhtä totuutta ei ole mahdollista löytää. Näin ollen tästä tutkimuksesta saatua tietoa ei voida sellaisenaan siirtää eri konteksteihin, mutta tuloksia voidaan hyödyntää, kun jatkossa tutkitaan isyyttä isien itsensä kertomana ja käsittämänä. Kertomukset kuitenkin kuvaavat kulttuurisia käytäntöjä esimerkiksi sitä, mitä ja mistä on mahdollista kulloinkin puhua.

Tutkimuksemme yhtenä *rajoituksena* toimi valitsemamme aineistonkeruumenetelmä. Kirjoitelmapyyntö aineistonkeruumenetelmänä saattoi vaikuttaa siihen, keiden kiinnostus tutkimukseen osallistumisesta heräsi. Pyrimme luomaan kirjoitelmapyyntöstä mahdollisimman mielenkiintoisen ja toimimme heti alussa esille, ketkä kuuluvat kohderyhmään. Kirjoitelmapyyntön haasteena oli miesten motivoiminen tutkimukseen osallistumiseksi. On mahdollista, että toisille kirjoitelman laatiminen ei ollut ominainen tapa ilmaista ajatuksiaan, vaan he olisivat osallistuneet mieluummin esimerkiksi haastatteluun. Toisena tutkimuksen rajoituksena toimi kokemattomuutemme narratiivisen tutkimuksen parissa. Pyrimme paikkaamaan tätä perehtymällä mahdollisimman syvällisesti metodikirjallisuuteen. Narratiivisen lähestymistavan valitseminen tähän tutkimukseen oli kuitenkin perusteltua, sillä aineistona toimivat narratiivit.

Tämän tutkimuksen yhtenä *vahvuutena* on laaja perehtymisemme aiempiin, sekä kotimaassa että kansainvälisesti, toteutettuihin isyystutkimuksiin. Tämä on lisännyt myös tutkimuksemme luotettavuutta (ks. Aaltio & Puusa 2020, 174). Myös tutkijatriangulaatiolla, eli useamman tutkijan osallistumisella tutkimusprosessiin, voidaan toisinaan lisätä laadullisen tutkimuksen luotettavuutta (Aaltio & Puusa 2020, 177; Ravitch & Carl 2021, 175). Koemmeikin parityön vahvuudeksi ehdottomasti sen, että meidän oli mahdollista katsoa aihetta laajemmin. Pystyimme lukemaan aineistoa keskenämme, jakamaan huomioitamme toisillemme, keskustelemaan analyysin kohdalla valinnoistamme sekä pohtimaan ratkaisuja yhdessä.

Tässä tutkimuksessa olimme kiinnostuneita isähahmon ja lapsen välisestä suhteesta lapsuusaikana. Aineistostamme oli myös havaittavissa isähahmon ja lapsen välisen suhteen muuttuva luonne. Tämän havainnon myötä jäimme pohtimaan, että tätä dynaamisuutta olisi jatkossa mielenkiintoista tutkia. Aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että isillä on kokemuksia siitä, että heitä ei ole nähty pätevinä vanhempina esimerkiksi sairaaloissa tai päiväkodeissa (ks. Lammi-Tasakula 2017, 95). Tutkimuksemme on aiempien tutkimusten rinnalla osoittanut, että lapsuusajan isähahmo on merkityksellinen henkilö lapsen elämässä. Näin

ollen pidämme erityisen tärkeänä, että miehet huomioitaisiin yhtä merkityksellisinä ja pätevinä vanhempina kuin äiditkin. Tämän tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää varhaiskasvatuksen kentällä kasvatusyhteistyössä miesten kanssa sekä isähahmojen vanhemmuuden tukemisessa.

Kiitokset tuhannesti tutkimukseemme osallistuneille miehille kertomustenne jakamisesta.

Johanna & Auni

LÄHTEET

- Aaltio, I. & Puusa, A. 2020. Mitä laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. *Gaudeamus*, 169–180.
- Aalto, I. 2004. Perinteisestä uuteen? Isyyden muutoskertomusta purkamassa. Teoksessa I. Aalto & J. Kolehmainen (toim.) *Isäkirja*. Tampere: Vastapaino, 65–87.
- Astone, N. M., Dariotis, J. K., Sonenstein, F. L., Pleck, J. H. & Hynes, K. 2010. Men's work efforts and the transition to fatherhood. *Journal of Family and Economic Issues* 31 (1), 3–13. DOI 10.1007/s10834-009-9174-7
- Baker, C. E., Kainz, K. L. & Reynolds, E. R. 2018. Family poverty, family processes and children's preschool achievement: Understanding the unique role of fathers. *Journal of Child and Family Studies* 27 (4), 1242–1251. DOI:10.1007/s10826-017-0947-6
- Bold, C. 2012. What Is Narrative? Teoksessa C. Bold, *Using Narrative in Research*. London: SAGE Publications, 15–31.
<https://dx.doi.org/10.4135/9781446288160>
- Brown, G. L., Mangelsdorf, S. C., Shigeto, A. & Wong, M. S. 2018. Associations Between Father Involvement and Father-Child Attachment Security: Variations Based on Timing and Type of Involvement. *Journal of family psychology* 32 (8), 1015–1024. <https://doi.org/10.1037/fam0000472>
- Cabrera, N. J., Tamis-LeMonda, C. S., Bradley, R. H., Hofferth, S. & Lamb, M. E. 2000. Fatherhood in the Twenty-First Century. *Child Development* 71 (1), 127–136.
- Cabrera, N. J. 2020. Father involvement, father-child relationship, and attachment in the early years. *Attachment & human development* 22 (1), 134–138. <https://doi.org/10.1080/14616734.2019.1589070>
- Christiansen, S. L. & Palkovitz, R. 2001. Why the “Good Provider” Role still Matters: Providing as a Form of Paternal Involvement. *Journal of Family Issues* 22 (1), 84–106.

- Clandinin, D. J. 2007. Handbook of narrative inquiry: Mapping a methodology. London: SAGE. <https://dx.doi.org/10.4135/9781452226552>
- Coffey, A., Holbrook, B. & Atkinson, P. 2010. Qualitative Data Analysis: Technologies and Representations. Teoksessa P. Atkinson & S. Delamont, SAGE Qualitative Research Methods. London: SAGE Publications. <https://dx.doi.org/10.4135/9780857028211>
- Coles, T. 2008. Finding space in the field of masculinity: Lived experiences of men's masculinities. *Journal of Sociology* 44 (3), 233–248. DOI:10.1177/1440783308092882
- Coles, T. 2009. Negotiating the field of masculinity: The production and reproduction of multiple dominant masculinities. *Men and masculinities* 12 (1), 30–44. DOI: 10.1177/1097184X07309502
- Connell, R. W. 1995. *Masculinities*. Berkeley: University of California Press.
- Connell, R. W. 2000. *The men and the boys*. Cambridge: Polity Press.
- Connell, R. W. & Messerschmidt, J. W. 2005. Hegemonic masculinity. Rethinking the Concept. *Gender & Society* 19 (6), 829–859. DOI: 10.1177/0891243205278639
- van Deventer, J. P. 2009. Ethical considerations during human centred overt and covert research. *Quality & Quantity* 43 (1), 45–57. DOI 10.1007/s11135-006-9069-8.
- Denzin, N. K. 1989. *Interpretive interactionism*. Applied social research methods series 16. Newbury Park: SAGE.
- Dick, G. 2011. The Changing Role of Fatherhood: The father as a provider of self object functions. *Psychoanalytic Social Work* 18 (2), 107–125. DOI:10.1080/15228878.2011.611786
- Eerola, P. 2009. Lapsikeskeisempi isyys – kolme tarinaa nuorten koulutettujen miesten astumisesta isyyteen. *Nuorisotutkimus* 27 (2), 15–28.
- Eerola, P. 2014. Nurturing, breadwinning, and upbringing: paternal responsibilities by Finnish men in early fatherhood. *Community, Work and Family* 17 (3), 308–324. DOI:10.1080/13668803.2014.933774

- Eerola, P. 2015. Responsible Fatherhood. A Narrative Approach. Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6111-4>
- Eerola, P. & Huttunen, J. 2011. Metanarrative of the "New Father" and Narratives of Young Finnish First-Time Fathers. *Fathering* 9 (3), 211–231. DOI:10.3149/fth.0903.211
- Eerola, P. & Kuosmanen, T. 2011. Hegemonista maskuliinisuutta etsimässä. *Näkökulmia kirjallisuuteen. Aikuiskasvatus* 3, 212–214.
- Eerola, P. & Mykkänen, J. 2014. Isyyskokemusten jäljillä. Teoksessa P. Eerola & J. Mykkänen (toim.) *Isän kokemus*. Helsinki: Gaudeamus, 7–18.
- Eerola, P., Närvi, J., Terävä, J. & Repo, K. 2021. Negotiating parenting practices: the arguments and justifications of Finnish couples. *Families, Relationships and Societies* 10 (1), 119–135. DOI: 10.1332/204674320X15898834533942
- Elliott, J. 2005. Using narrative in social research : qualitative and quantitative approaches. London: SAGE. <https://dx.doi.org/10.4135/9780857020246>
- Esteban-Guitart, M. 2012. Towards a multimethodological approach to identification of funds of identity, small stories and master narratives. *Narrative Inquiry* 22 (1), 173–180. DOI: 10.1075/ni.22.1.12est
- Farstad, G. R. & Stefansen, K. 2015. Involved fatherhood in the Nordic context: dominant narratives, divergent approaches. *NORMA: International Journal for Masculinity Studies* 10 (1), 55–70. DOI: 10.1080/18902138.2015.1013348
- Fraser, H. 2004. Doing narrative research. Analysing personal stories line by line. *Qualitative Social Work* 3 (2), 179–201. DOI:10.1177/1473325004043383
- Finn, M., & Henwood, K. 2009. Exploring masculinities within men's identificatory imaginings of first-time fatherhood. *British Journal of Social Psychology* 48, 547–562. DOI:[10.1348/014466608X386099](https://doi.org/10.1348/014466608X386099)
- Fossey, E., Harvey, C., McDermott, F. & Davidson, L. 2002. Understanding and evaluating qualitative research. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry* 36, 717–732. DOI: 10.1046/j.1440-1614.2002.01100.x

- Gergen, M. & Gergen, K. 2000. Qualitative Inquiry: Tensions and Transformations. Teoksessa N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (toim.) Handbook of qualitative research. 2. painos. SAGE, 1025–1046.
- Guzzo, K. 2011. New Fathers' Experiences with Their Own Fathers and Attitudes Toward Fathering. *Fathering* 9 (3), 268–290.
DOI: 10.3149/fth.0903.268
- Halme, N. 2009. Isän ja leikki-ikäisen lapsen yhdessäolo: Yhdessäoloa, isänä toimimiseen liittyvää stressiä ja isän tyytyväisyyttä parisuhteessa kuvaavan rakenneyhtälömallin kehittäminen ja arviointi. *Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuksia* 15.
- Hatch, J. A. & Wisniewski, R. 1995. Life history and narrative: questions, issues and exemplary works. Teoksessa J. A. Hatch & R. Wisniewski (toim.) *Life History and Narrative*. London: Falmer Press, 113–135.
- Hearn, J. 2012. A multi-faceted power analysis of men's violence to known women: from hegemonic masculinity to the hegemony of men. *The Sociological Review* 60 (4), 589–610. <https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.2012.02125.x>
- Heikkinen, H. 2018. Kerronnallinen tutkimus. Teoksessa R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 170–187.
- Henwood, K. & Procter, J. 2003. The 'good father': Reading men's accounts of paternal involvement during the transition to first-time fatherhood. *The British Journal of Social Psychology* 42, 337–355.
- Holmes, K. & Huston, A. 2010. Understanding Positive Father-Child Interaction: Children's, Fathers' and Mothers' Contributions. *Fathering* 8 (2), 203–225. DOI: 10.3149/fth.1802.203
- Holmila, M. 2001. Perhe, päihteet ja sukupuoli. *Yhteiskuntapolitiikka* 66 (1), 55–62.
- Hook, J. L., & Wolfe, C. M. 2012. New fathers? Residential fathers' time with children in four countries. *Journal of Family Issues* 33, 415–450.

DOI: 10.1177/0192513X11425779

- Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. Juva: PS-kustannus.
- Huttunen, J. 2014. Isyyden muutos ja tulevaisuus. Teoksessa P. Eerola & J. Mykkänen (toim.) Isän kokemus. Helsinki: Gaudeamus, 178–196.
- Häggman, K. 1994. Perheen vuosisata. Perheen ihanne ja sivistyneistön elämäntapa 1800-luvun Suomessa. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura.
- Hänninen, V. 2018. Narratiivisen tutkimuksen käytäntöjä. Teoksessa R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 188–208.
- Jewkes, R., Morrell, R., Hearn, J., Lundqvist, E., Blackbeard, D., Lindegger, G., Quayle, M., Sikweyiya, Y. & Gottzén, L. 2015. Hegemonic masculinity: combining theory and practice in gender interventions. *Culture, health & sexuality* 17 (2), 112–127. <https://doi.org/10.1080/13691058.2015.1085094>
- Johansson, T. & Klinth, R. 2008. Caring Fathers: The Ideology of Gender Equality and Masculine Positions. *Men and Masculinities* 11 (1), 42–62. DOI:10.1177/1097184X06291899
- Jokinen, A. 2000. Panssaroitu maskuliinisuus. Mies, väkivalta ja kulttuuri. Tampere: Tampere University Press.
- Jones, J. & Mosher, W. D. 2013. Fathers' Involvement With Their Children: United States, 2006–2010. *National Health Statistics Reports* 71, 1–21.
- Kaukinen, S., Eerola, P. & Eskola, J. 2018. Isän neljä tarinatyyppiä. Teoksessa J. Eskola, I. Nikanto & S. Virtanen (toim.) Aikamme kasvatusta vain muutos on pysyvää? – 14 eläytymismenetelmä tutkimusta. Tampere: Tampere University Press, 93–110.
- Kay, T. 2007. Fathering through Sport. *World Leisure Journal* 49 (2), 69–82. DOI: 10.1080/04419057.2007.9674487
- Kekäle, J. 2007. Postmoderni isyys ja uskonnollisuus -tarinallinen näkökulma. Joensuu: Joensuun yliopiston teologisia julkaisuja 19.
- Kekäle, J. & Eerola, P. 2014. Isyyden tarinamarkkinoilla. Teoksessa P. Eerola & J. Mykkänen (toim.) Isän kokemus. Helsinki: Gaudeamus, 19–31.

- Kolehmainen, J. & Aalto, I. 2004. Johdanto isyyksien tutkimiseen. Teoksessa I. Aalto & J. Kolehmainen (toim.) Isäkirja. Tampere: Vastapaino, 9–25.
- Kolehmainen, J. 2004. Osallistuva isä – muuttunut mies? Teoksessa I. Aalto & J. Kolehmainen (toim.) Isäkirja. Tampere: Vastapaino, 89–108.
- Korhonen, M. 1999. Isyyden muutos: keski-ikäisten miesten lapsuuskokemukset ja oma vanhemmuus. Väitöskirja, Joensuun yliopisto.
- Lamb, M. 2010. How Do Fathers Influence Children's Development? Let Me Count the Ways. Teoksessa M. Lamb (toim.) The Role of the Father in Child Development. New Jersey: John Wiley & Sons Inc, 1–26.
- Lamb, M. & Lewis, C. 2010. The Development and Significance of Father-Child Relationships in Two-Parent Families. Teoksessa M. Lamb (toim.) The Role of the Father in Child Development. New Jersey: John Wiley & Sons Inc, 94–153.
- Lammi-Taskula, J. 2017. Fathers on leave alone in Finland: Negotiations and lived experiences. Teoksessa M. O'Brien & K. Wall (toim.) Comparative perspectives on work-life balance and gender equality: Fathers on leave alone. London: Springer, 89–106.
- Mallers, M. H., Charles, S. T., Neupert, S. D. & Almeida, D. M. 2010. Perceptions of Childhood Relationships With Mother and Father: Daily Emotional and Stressor Experiences in Adulthood. *Developmental Psychology* 46 (6), 1651–1661. DOI: 10.1037/a0021020
- Marks, L. & Palkovitz, R. 2004. American Fatherhood Types: The Good, the Bad, and the Uninterested. *Fathering* 2 (2), 113–129. DOI: 10.3149/fth.0202.113
- Martin, W. 1994. *Recent Theories of Narrative*. Cornell University Press.
- McGill, B. S. 2014. Navigating new norms of involved fatherhood: employment, fathering attitudes, and father involvement. *Journal of Family Issues* 35 (8), 1089–1106. DOI: 10.1177/0192513X14522247
- McMunn, A., Martin, P., Kelly, Y. & Sacker, A. 2017. Fathers' Involvement: Correlates and Consequences for Child Socioemotional Behavior in the

United Kingdom. *Journal of Family Issues* 38 (8), 1109–1131.

DOI: 10.1177/0192513X15622415

McWayne, C., Downer, J. T., Campos, R. & Harris, R. D. 2013. Father involvement during Early Childhood and Its Associating with Children's Early Learning: A Meta-Analysis. *Early Education & Development*, 898–922. DOI: 10.1080/10409289.2013.746932

Morman, M. & Floyd, K. 2006. Good Fathering: Father and Son Perceptions of What It Means to Be a Good Father. *Fathering* 4 (2), 113–136.

DOI: 10.3149/fth.0402.113

Morman, M. & Floyd, K. 2009. A “changing culture of fatherhood”: Effects on affectionate communication, closeness, and satisfaction in men's relationships with their fathers and their sons. *Western Journal of Communication* 66 (4), 395–411. DOI: 10.1080/10570310209374746

Mykkänen, J. & Eerola, P. 2013. Isyyteen sitoutuminen ja isän vastuu esikoisien kertomana. *Kasvatus* 44 (1), 17–29.

Mykkänen, J. & Eerola, P. 2014. Sitoutuminen ja vastuu isyyden alussa.

Teoksessa P. Eerola & J. Mykkänen *Isän kokemus*. Helsinki: Gaudeamus, 49–64.

Norricks, N. R. 2005a. The dark side of tellability. *Narrative Inquiry* 15 (2), 323–343. DOI: 10.1075/ni.15.2.07nor

Norricks, N. R. 2005b. Interactional remembering in conversational narrative. *Journal of Pragmatics* 37, 1819–1844.

<https://doi.org/10.1016/j.pragma.2005.04.005>

Närvi, J. 2018. *Isä hoitaa - vai hoitaako? Väestökyselyn ja haastattelujen tuloksia isien perhevapaiden käytöstä*. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki: Suomen Yliopistopaino.

O'Brien, M. & Moss, P. 2010. Fathers, work and family policies in Europe.

Teoksessa M. Lamb (toim.) *The role of the father in child development*. 5. painos. New Jersey: John Wiley & Sons Inc, 551–577.

- Palkovitz, R. 2019. Expanding Our Focus From Father Involvement to Father-Child Relationship Quality. *Journal of Family Theory and Review* 11 (4), 576-591. DOI:10.1111/jftr.12352
- Park, C. & Kwon, S. 2019. What is a good father? The meaning of a good father through sports parenting in South Korea. *Sport in Society* 22 (8), 1346-1361. DOI:10.1080/17430437.2019.1584185
- Parkes, A., Chambers, S. & Buston, K. 2021. Nonresident Fathers' and Grandparents' Early Years Support and Middle Childhood Socio-Emotional Adjustment. *Journal of Marriage and Family* 83, 358-374. DOI:10.1111/jomf.12752
- Pedersen, D. E. 2012. The Good Mother, the Good Father, and the Good Parent: Gendered Definitions of Parenting. *Journal of Feminist Family Therapy* 24 (3), 230-246. DOI: 10.1080/08952833.2012.648141
- Perales, F. & Baxter, J. 2019. A Matter of Time: Father Involvement and Child Cognitive Outcomes. The University of Queensland. *Journal of Marriage and Family* 81, 164-184. DOI:10.1111/jomf.12532
- Petts, R. J. & Knoester, C. 2018. Paternity Leave-Taking and Father Engagement. *Journal of Marriage and Family* 80, 1144-1162. DOI:10.1111/jomf.12494.
- Pirkanen, H. 2011. Alkoholi, isyys ja valta. Ongelmajuovat isät miesten elämäntarinoissa. *Väestöliitto: Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D* 53/2011.
- Pleck, J. 2007. Why could father involvement benefit children? Theoretical perspectives. *Applied Development Science* 11 (4), 196-202. DOI:10.1080/10888690701762068
- Pleck, J. 2010. *Fatherhood and Masculinity*. Teoksessa M. Lamb (toim.) *The role of the father in child development*. 5. painos. New Jersey: John Wiley & Sons Inc, 27-57.
- Polkinghorne, D. E. 1995. Narrative configuration in qualitative analysis. *International Journal of Qualitative Studies in Education* 8 (1), 5-23. <https://doi.org/10.1080/0951839950080103>

- Polkinghorne, D. E. 2007. Validity Issues in Narrative Research. *Qualitative Inquiry* 13 (4), 471–486. DOI: 10.1177/1077800406297670
- Puusa, A., Hänninen, V. & Mönkkönen, K. 2020. Narratiivinen lähestymistapa organisaatiotutkimuksessa. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus, 206–218.
- Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus, 166–168.
- Raitasalo, K. 2018. Hyväksyvätkö suomalaiset alkoholinkäytön lasten läsnä ollessa?. Teoksessa P. Mäkelä, J. Härkönen, T. Lintonen, C. Tigerstedt & K. Warpenius. *Näin Suomi juo. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos*. Helsinki: Suomen yliopistopaino, 125–133.
- Ravitch, S. M. & Carl, N. M. 2021. *Qualitative Research. Bridging the conceptual, theoretical, and methodological*. Los Angeles: SAGE.
- Roberts, D., Coakley, T. M., Washington, T. J & Kelley, A. 2014. *Fathers' Perspectives on Supports and Barriers That Affect Their Fatherhood Role*. SAGE Open, 1–10. DOI: 10.1177/2158244014521818
- Salmi, M., Lammi-Taskula, J. & Närvi, J. 2009. Perhevapaat ja työelämän tasarvo. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys 24/2009. Helsinki: Edita. <https://urn.fi/URN:978-952-227-190-7>
- Salo, A. 2017. Isien alkoholinkäytön kulttuurisia jäsenyksiä Isäasentoja- ja Isipappablues-teosten valossa. *Yhteiskuntapolitiikka* 82 (6), 641–650.
- Salo, A. 2021. Naama ruttuun muualla, kotona kohtuudella: Isien alkoholinkäytön kulttuurinen moraalikoodisto ja isille sallitut alkoholinkäytön tavat. Väitöskirja, Tampereen yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-1867-3>
- Sosiaali- ja terveysministeriö (STM). 2022. Perhevapaaudistus tähtää molempien vanhempien perhevapaiden käyttöön. www.stm.fi/perhevapaaudistus_13.1.2022 (Luettu 17.2.2022.)

- Spector-Mercel, G. 2010. Narrative research – Time for a paradigm. *Narrative Inquiry* 20 (1), 204–224. DOI: 10.1075/ni.20.1.10spe
- Sriram, R. & Navalkar, P. 2012. Who is an ‘Ideal’ Father? Father, Mother and Childrens’ Views. *Psychology and Developing Societies* 24 (2), 205–237. DOI: 10.1177/097133361202400206
- Syrjälä, L. 2018. Elämäkerrat ja tarinat tutkimuksessa. Teoksessa R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1: Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 221–233.
- Tannen, D. 2008. “We’re never been close, we’re very different”: Three narrative types in sister discourse. *Narrative inquiry* 18 (2), 206–229. DOI: 10.1075/ni.18.2.03tan
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisu 3, 2019. 2. painos.
https://tenk.fi/sites/default/files/202101/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf (Luettu 22.04.2021.)
- Valkonen, L. 2006. Millainen on hyvä äiti tai isä?: viides- ja kuudesluokkalaisten lasten vanhemmuuskäsitykset. Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto.
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/13293/9513925692.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
- Vuori, J. 2004. Isyyden mallit ja isien valinnat. Teoksessa I. Aalto & J. Kolehmainen (toim.) *Isäkirja*. Tampere: Vastapaino, 29–63.
- Wang, Y., Huebner, E. S. & Tian, L. 2021. Parent-child cohesion, self-esteem, and academic achievement: The longitudinal relations among elementary school students. *Learning and Instruction* 73, 110.
<https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2021.101467>

LIITTEET

Liite 1. Kirjoitelmapyyntö

Kirjoitelmapyyntö lapsuusajan isähahmosta

Hei sinä **ISÄ** tai **ISÄHAHMO!**

Oletko valmis matkustamaan ajassa taaksepäin omaan lapsuuteesi ja muistelemaan lapsuusajan isähahmoasi? Me olemme erityisen kiinnostuneita kuulemaan juuri **SINUN** tarinasi!

Olemme Jyväskylän yliopiston varhaiskasvatuksen opettaja-opiskelijoita ja teemme tällä hetkellä kasvatustieteiden pro gradu -tutkielmaa aiheesta *”Isien muistelmia lapsuusajan isähahmosta”*. Tutkimuksemme tarkoituksena on selvittää narratiivisin tutkimusmenetelmin isien muistelmia lapsuusajan isähahmostaan eli esimerkiksi biologisesta isästään, isäpuolestaan, adoptioisästään, kummi-sedästään tai vaikka opettajastaan. Lisäksi olemme kiinnostuneita siitä, millainen merkitys lapsuusajan isähahmolla on mahdollisesti omaan vanhemmuuteesi. Tutkimukseen osallistuminen ei edellytä, että sinulla tulisi olla biologisia lapsia, vaan riittää, että koet olevasi isähahmo jollekin lapselle. Tutkimusraportti tullaan julkaisemaan keväällä 2022 ja siitä ilmoitetaan tutkittaville heidän halutessaan sähköpostitse. Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja tutkittava voi perua osallistumisensa tutkimukseen missä tahansa vaiheessa, ilmoittamalla siitä sähköpostitse. Mikäli Sinulla heräsi jotain kysyttävää tutkimukseen osallistumisesta, olethan meihin yhteydessä sähköpostitse.

Oletko sinä halukas kertomaan meille tarinasi?

Jos vastasit kyllä, tässä ohjeet, miten toimia:

Kirjoita vapaamuotoinen kertomus lapsuusajan isähahmostasi. Kirjoitelmalla ei ole ohjepituutta eikä ole oikeita tai vääriä vastauksia, vaan kaikki kertomukset

ovat oikeita ja tärkeitä. Voit käsitellä kertomuksessasi esimerkiksi seuraavia teemoja: *minkälainen isähahmosi oli, millaisia asioita muistat tehneesi isähahmosi kanssa, minkälainen suhde sinulla ja isähahmollasi oli, millainen isähahmosi rooli oli perheessä esimerkiksi työnteon/kotitöiden suhteen, miten koet isähahmosi vaikuttaneen omiin vanhemmuusnäkömystsi/vanhemmuuteesi.*

Toimi näin, mikäli haluat lähettää kirjoitelmasi sähköisesti:

Suosittelimme kirjoitelman kirjoittamista erilliseen word- tai docs-tiedostoon. Vaihtoehtoisesti voit kirjoittaa kertomuksesi suoraan Webropolin vastauskenttään. Valmis kirjoitelma liitetään oheiseen Webropolin kyselylomakkeeseen. Kyselylomakkeessa tutkimukseen osallistujilta edellytetään tietosuojailmoituksen lukemista ja siihen liittyvien ehtojen hyväksymistä. Lisäksi tutkittavaa pyydetään vastaamaan muutamiin taustatietoihin liittyviin kysymyksiin (esimerkiksi oma syntymävuotesi). Kyselyyn vastataan täysin anonyymisti. **Lähetä kirjoitelmasi meille 31.05.2021 mennessä Webropolin kyselylomakkeen kautta.**

Linkki Webropolin kyselylomakkeeseen:

<https://link.webpolsurveys.com/S/2046EC73A0C72A1A>

Toimi näin, mikäli haluat lähettää kirjoitelmasi maapostilla:

Aloitathan lukemalla liitteenä olevan *tietosuojailmoituksen*, jossa kuvaamme tutkimuksen luonnetta ja siihen osallistumista. *Kirjoittamalla meille osoitat lukee neesi tietosuojailmoituksemme ja hyväksynee tutkimukseen osallistumiseen liittyvät ehdot sekä annat lupasi suorien lainausten käyttämiseen valmiissa tutkimusraportissa.*

Liitäthän kertomuksesi loppuun seuraavat taustatiedot: oma syntymävuotesi sekä roolisi vanhempana eli oletko esimerkiksi lapsen biologinen isä, adoptiovanhempi tai isäpuoli, lastesi määrä ja heidän ikänsä tällä hetkellä. Lisäksi kirjaa isähahmosi syntymävuosi ja kuka hän on (esimerkiksi biologinen isä tai kummitsetä) sekä mikä oli isähahmosi ammatti/työnkuva lapsuusaikanasi. Mikäli haluat saada tietoa valmiin tutkimusraportin julkaisusta, laitathan mukaan sähköpostiosoitteesi.

Lähetä kirjoitelmasi meille 31.05.2021 mennessä kirjeitse osoitteeseen: Jyväskylän yliopisto, Seminaarinkatu 15, PL 35, 40014 Jyväskylä, Johanna Terävä CC Johanna Kantola & Auni Rousi. Johanna Terävä toimii pro gradu -tutkielman ohjaajana, jonka vuoksi maaposti ohjataan hänen kauttaan tutkijoille.

Kiitos jo etukäteen osallistumisesta ja mukavaa kevään jatkoa!

Johanna Kantola johanna.k.kantola@student.jyu.fi

Auni Rousi auni.e.rousie@student.jyu.fi

Liite 2. Taulukko 1. Analyysin vaiheet ja tyyppitarinoiden muodostuminen

TAULUKKO 1. Analyysin vaiheet ja tyyppitarinoiden muodostuminen

Teoriasta tarkasteluun nostetut teemat	Suora aineistoesi-merkki	Yhdistävä teema	Kulttuuriset isyysmallit	Tyyppitarina
Kotityöjako (N=14)	<p>"Kotityöt jakautuivat hyvin pitkälti sukupuolirooleihin; äiti siivosi ja hoiti kotia ja isä teki hommia autotallissa ja pihalla." <i>Ville</i></p> <p>"Sen ajan isit olivat aina töissä ja perhettä piti koossa äidit..." <i>Viljo</i></p>	Sukupuolittunut kotityöjako "miesten työt" (n=7)		
Isähahmon osallisuus ja rooli lapsensa kasvatuksessa (N=22)	<p>"Päällimmäisenä isästä on jäänyt (mieleen) melkoinen ankaruus ja kovuus ei paljon sylissä istuskeltu! Kurittaminen meni aina "yli", mutta siihen aikaan "sai" antaa vyöllä ja jopa koi-vuklapilla selkäsäunoja." <i>Olli</i></p>	Auktoriteetti ja kurinpitäjä (n=7)	Esimoderni isyysmalli (n=11)	<i>Perinteinen Pekka lapsuusajan isähahmona (n=11)</i>
Lapsen ja isähahmon välisen suhde (N=14)	<p>"Meillä isä oli auktoriteetti ja kuri." <i>Ville</i></p> <p>"Isäsuhde oli etäinen." <i>Anton</i></p> <p>"Isän pitämä kuri oli välillä melko rankkaakin ja siksi välimme eivät koskaan olleet kovin läheiset. Isää piti aina vähän arastella..." <i>Ville</i></p>	Etäinen suhde (n=8)		

<p>Kotityöjako (N=14)</p>	<p>"Isän ja äidin roolit olivat hyvin perinteisiä, mutta isä osallistui kotiöihin, eikä siitä tehty mitään numeroa, vaan se oli itsestänselvyys." <i>Mikko</i></p> <p>"Isä ei ollut Isäntä perinteisessä merkityksessä, vaan hän teki itse kaikkia töitä lehmien lypsämisestä ruoan laittoon tilanteen niin vaatiessa. Niin moderni isäni ei kuitenkaan ollut, että hän olisi "leikkinyt" lasten kanssa." <i>Tapani</i></p>	<p>Osittain tasavertaisempi kotityöjako (n=2)</p>	<p>Moderni isyysmalli (n=10)</p>	<p><i>Etsiskelevä Esko lapsuusaajan isähahmona (n=10)</i></p>
<p>Isähahmon osallisuus ja rooli lapsensa kasvatuksessa (N=22)</p>	<p>"Auktoriteettia oli, kaikesta ei uskaltanut puhua isälle, vain äidille. Harrastuksissa isä oli mukana ja läsnä, mutta muissa jutuissa oli hiljaisempaa." <i>Joonas</i></p> <p>"Olit se miehen tuki ja turva lapsuudenajan läsnäolollasi... Annoit laatuaikaa ja otit mukaan työmaalle tekemään miesten hommia." <i>Konsta</i></p>	<p>Yhteinen tekeminen, neuvonantaja (n=20)</p>		
<p>Lapsen ja isähahmon välisen suhde (N=14)</p>	<p>"...hän oli hieman etäinen eikä, näin jälkepäin ajatellen, oikein osannut näyttää rakauttaan meille lapsille. Ei ainakaan samalla ta-</p>	<p>Ristiriitainen suhde (n=4)</p>		

	<p>valla, miten nykyään isät näyttävät." <i>Mikko</i></p> <p>"Toisaalta koen suhteeni, nyt jo edesmenneeseen isääni, etäiseksi. Toisaalta taas muistan keskustelleeni, väitelleeni ja ylipäätään puhuneeni hänen kanssaan paljon." <i>Eino</i></p>			
<p>Kotityöjako (N=14)</p>	<p>"Iskän rooli oli kotona tasavertainen äidin kanssa molemmat osallistuiivat arjen pyörittämiseen." <i>Pasi</i></p> <p>"Isäni oli ja on edelleen kova korjailemaan ja kunnostamaan erilaisia ajoneuvoja ja koneita ja ylipäätään rakentelemaan ja kunnostamaan kaikenlaista. Hän osallistui myös kotitöihin kuten ruoanlaittoon, imurointiin, pyykinpesuun ym. mutta enimmäkseen ensin mainittuihin asioihin." <i>Kalle</i></p>	<p>Tasavertainen kotityöjako (n=5)</p>	<p>Postmoderni isyysmalli (n=9)</p>	
<p>Isähahmon osallisuus ja rooli lapsensa kasvatuksessa (N=22)</p>	<p>"Isä oli vapaamielinen huumorintajuinen ja joviaali. Hän ei koskaan kurittanut ruumiillisesti vaan suhtautui lapseen lempeästi huumoria apuna käyttäen." <i>Anssi</i></p>	<p>Sitoutunut ja osallistuva (n=3)</p>		<p><i>Sitoutunut Simo lapsuusajan isähahmona (n=9)</i></p>

<p>Lapsen ja isä- hahmon väli- nen suhde (N=14)</p>	<p>"Isä oli omistautunut perheelle ja oikeastaan vietti kaiken vapaa-ajan perheen parissa." <i>Pasi</i></p> <p>"...pappani oli esikuva jota kunnioitan ja johon olin aina yhteydessä isänpäivinä." <i>Jarkko</i></p> <p>"Suhteemme on avoin ja luotettava. Haluamme aidosti viettää aikaa keskenämme." <i>Iiro</i></p>	<p>Avoin ja läheinen suhde (n=3)</p>		
--	--	--	--	--

Liite 3. Taulukko 2. Analyysin kulku tutkimuskysymys 2. Isähahmon merkitys omalle vanhemmuudelle.

TAULUKKO 2. Analyysin kulku tutkimuskysymys 2. Isähahmon merkitys omalle vanhemmuudelle

Suora lainaus	Teema	Yhdistävä teema
<p>"Hyvä esikuva ja kannusti yrittämään." <i>Sisu</i></p> <p>"Olen koittanut olla omille lapsille samanlainen rakastava ja läsnäoleva isä kuin meidän isä on meille ollut. Lisäksi vaadin omilta lapsilta hyviä käytöstapoja kunnioitusta muita kohtaan niin kuin oma iskäkin vaati meiltä." <i>Pasi</i></p> <p>"--- tietynlaista isältä perimääni positiivista (kaikki järjestyy ja elämä kantaa -ajattusta) olen halunnut jatkaa omille tyttärilleni." <i>Eino</i></p>	<p>Isähahmo hyvänä esikuvana</p> <p>Halu opettaa itse samoja arvoja ja elämänoppeja lapsilleen</p>	<p><i>Isähahmo myönteisenä esikuvana (n=13)</i></p>
<p>"Isän vaikutus omaan vanhemmuuteeni on aiheuttanut ainakin sen, että haluan kuulua lasteni elämään ja olla heille hyvä isä. Kun itse on joutunut lapsena ja nuorena selviämään ilman isää ja niukissa oloissa, on halunnut antaa lapsille sitä, mistä itse on jäänyt paitsi." <i>Severi</i></p> <p>"Kokemuksista oppineena olen pyrkinyt olemaan enemmän lasteni kanssa harrastuksissa, koulutehtävissä ja muussa elämässä." <i>Osmo</i></p>	<p>Halu toimia toisin kuin oma isähahmo</p>	<p><i>Isähahmo käänteisenä esikuvana (n=9)</i></p>